Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 52 (1615) A. 30:DE ÅRG.

UPPLAGA A.

TIDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 23 DECEMBER 1917.

HUFVUDREDAKTOR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELISABETH KREY-LANGE.

Efter en originallitografi af GABRIEL BURMEISTER, med motiv ur Verner v. Heidenstams dikt "Sverige".

Sverige, Sverige, Sverige, fosterland,
vår längtans bygd, vårt hem på jorden!
Nu spela skällorna, där härar lysts af brand,
och dåd blef saga, men med hand vid hand
svär än ditt folk som förr de gamla trohetsorden.

Fall, julesnö, och susa, djupa mo!
Brinn, österstjärna, genom junikvällen!
Sverige, moder! Blif vår strid, vår ro,
du land, där våra barn en gång få bo
och våra fäder sofva under kyrkohällen.

Två vandrerskor. Monolog af Helge Wahlgren.

Tillägnad Maria Schildknecht.

I TRE DAGAR VÄNTADE JAG HONOM — satt här på stolen med händerna i knät och väntade — rörde mig inte, arbetade inte, bara väntade.

Men jag var inte ensam då ännu. Han fanns här i rummen, såsom han alltid funnits här sedan första gången, han kom hit. Möblerna, taflorna, böckerna, draperiets röda toner och den lilla buddabilden, han brukade leka med, alltsammans betydde ännu för mig det, som det kommit att betyda genom sambandet med honom. Platsen midt emot mig vid bordet var tom — ja — som den varit många gånger förr — tillfälligtvis — men där fanns ännu en plats framför mig vid bordet. Nu finns där ingen längre.

Jag väntade med mitt hjärta, jag väntade med mina händer, jag väntade med hela min varelse.

Som jag lyssnade de dagarna. Allt hvad jag ägde af lif hade samlat sig i det lyssnandet. Steg, steg, steg hörde jag — men det var hans steg öfver golfvet, då han gick ifrån mig. Jag hör dem alltjämt, ingenting annat än dem. Då förstod jag dem ännu inte — men nu vet jag, att så ljuder en människas steg, då hon aldrig skall komma tillbaka.

Först väntade jag att han skulle vända om genast, ta mitt hufvud mellan sina händer och säga, som han gjort det många gånger förr: Intet i världen skiljer oss åt. Men dörren gick igen. Om några ögonblick ringer han, tänkte jag, och stod redan färdig att skynda emot honom. Då hörde jag, hur porten till gatan slogs i lås. Se'n blef allting tyst.

Den tystnaden liknade mörkret. Jag stirrade in i den, men jag förstod den inte. Så säker var jag, så vansinnigt säker var jag, att inte en gång den tystnaden sade mig sanningen.

Jag väntade, att han skulle komma följande dag, ljusare och blidare än vanligt för att visa, att hvarje spår af det onda var borta. Jag väntade, att han skulle skrifva till mig för att lättare få allt lagdt till rätta. Kanhända hade han rest bort någonstans för att själf komma till samling och ro.

Den första natten sof jag några timmar — och i sömnen var jag lycklig som förr. Men när jag vaknade, stod min väntan bredvid sängen som en vampyr, fattade tag om min hals, snörde den samman, gled ned öfver mitt bröst och bet sig fast där. Från det ögonblicket upphörde jag inte att vänta.

De dagarna voro långa som år.

På tredje dagens afton kom min syster upp till mig. Ingen hade jag tagit emot under de tre dagarna; jag kunde ju inte ha någon sittande här, när han kom tillbaka. Men Adèle steg in genom dörren utan att fråga om lof.

Hon satt där på stolen och talade om böcker, som hon läst, om en resa, hon ämnade göra, om blommor, om sommaren.

Och då — plötsligt — när jag hörde hennes röst i det tysta rummet — då med en gång — visste jag, att jag var ensam. Och jag reste mig upp utan att själf veta om det, och jag tror, att hela min kropp talade — för hon stannade midt i en mening och samlade ihop sin väska och sina blommor och smög sig ut ur rummet, såsom då man varit hos en människa med bud om, att den, hon älskar, är död. Men ändå ropade jag efter henne: Gå, gå! Och hon log hjälplöst i samma ögonblick hon gled ut ur rummet.

Och jag såg mig omkring i den tomma skymningen, och tystnaden slöt sig omkring mig, och långt bort i den tystnaden hörde jag steg, som försvann.

Sedan dess har jag varit ensam. Jag har gått omkring här i rummen; jag har talat med mina böcker, jag har talat med mina taflor, men de höra mig ju inte, de svara mig inte.

Jag har gått på gatorna, där trängseln varit störst och sett in i människornas ansikten; men de ha endast haft en sak att säga mig — att jag är ensam. Lampans sken öfver bordduken — ett glas, som kommit att stå kvar i fönsternischen — regnet mot rutan — spårvagnarnas klockor — ett barn, som gråter — allt, allt. Om förmiddagarne, när solen skiner — om kvällen, när det skymmer — om natten midt inne i mörkret — men när jag vaknar om morgonen, är jag ensammare än någonsin.

Det känns som en skam, att vara ensam, och jag döljer den. Men i dag mötte jag en man, hvars ögon sade till mig, att det endast berodde på mig själf, hur länge jag gick allena. Och jag stannade framför honom och skrattade och tryckte handen mot mitt bröst, för att det inte skulle sprängas itu. Och när han sett på mig några ögonblick, blef hans ansike hvitt af skräck; kanhända hade han för första gången kommit att se in i sitt eget lif. Och jag gick vidare.

I tio dagar har jag varit ensam. Jag ser framför mig tio veckor, tio månader, tio år; och jag räknar timmarne på en dag, minuterna, sekunderna.

Gud, Gud, jag ligger här på knä framför dig — säg mig — jag fordrar det af dig — jag vill veta det — skall jag vara ensam, äfven i evigheten.

— — —

Jag vandrar ut öfver vidderna. Omkring mig faller daggen som en lätt och doftande dimma. Den är sval mot mitt ansikte, sval mot mina händer. Den sluter sig in till mig och följer mig. Och när den upphör att falla, är skymningen där, redo att taga vid.

Jag vandrar öfver vidderna, följd endast af daggen och skymningen. Mellan mig och människorna ligger en rymd af tystnad. Ingen väntar mig därborta på andra sidan den tystnaden — från ingen kommer jag — och till ingen går jag. Jag är ensam. Om jag plötsligt hörde ett nödrop framför mig, skulle jag stanna och vika af. Jag har skurit sönder banden.

Mitt väsen har slutit sig samman om sig själft. Det är som om jag vandrade fram skyddad af sköldar. Hela min varelse finns därinnanför; kärleken och vänskapen ha inte tagit en del — medlidandet en annan. Arbetet, plikterna, hänsynen — de likna endast minnet af ord, som redan förklungit.

Jag hade en gång en vän, som älskade mig. Han var stark och han formade mitt väsen efter sin vilja. Jag älskade också honom — men jag led. Jag visste inte hvarför. Dag för dag älskade jag honom högre, och för hvarje dag led jag mera. Men en afton, medan han sof vid mitt hjärta, kom jag att minnas mig själf och blef förskräckt och reste mig för att gå ifrån honom. Han släpade sig efter mig på sina knän. Jag frågade, om han kunde älska mig, utan att kräfva offer ur mitt innersta. Och jag såg, att hans löfte skulle blifvit en lögn.

Och jag gick, för att icke själf kräfva offer.

Jag står här ute i den doftande stillheten. Det stiger ett jubel inom mig: jag är ensam, jag är fri.

Jag lyssnar ut öfver vidderna. Jag hör inte längre en man, som bönfaller om min kärlek, ett barn, som gråter, en tiggare, som ber om en allmosa. Min själ öppnar sig mot alltet — mot oändligheten. Det är som om mina fötter söges ned i jorden och slog rot — jag blir ett med den. Men jag lyfter mina händer och jag växer, högre, högre, likt ett träd, hvilket spränger rymden med sina grenar för att famna främmande världar.

Och mitt rop skallar ut öfver vidderna: Jag är fri, fri.

Vid juletid.

DET SKÄLFVER I LUFTEN... JAG VET
ej af hvad,
af aning och undran och sagans mystik?
Man känner sig både sorgsen och glad
och liten och stor och fattig och rik.

Och tankarna komma och stanna och gå
från dagar, som spunnit, till stunden, som är.
Af sorger och fröjder stora och små
där stormar inpå oss en minnenas här.

Och hjärtat blir skälfvande vekt och varmt
likt fågeln, som fångats i människohand.
Nyss var det så rikt, nu är det så armt
som purpurskrudad en kung utan land.

Nyss kände det glädjens glädje: att ge,
att ha hem och fäste och helgdagsfrid,
men nästa sekund förbytte i ve
dess sällhet i julens signade tid.

Ty kunde sin purpur, sin röda saf
det mynta i droppar af guld och dem ge
åt Nöden, som lider, en droppe i haf
det vore ändå mot allt kval och ve.

Och kunde det ge af sin rodnad röd
ett grand åt hvar kind, som sorgen gjort blek,
mång tusende kinder bleka som död
det funnes ju ändå i lifvets lek.

Och kunde det skänka sin helgdagsfrid
med gifmilda händer åt alla håll,
ett stoftgrand den var i en värld af strid,
en droppe i Danaidernas såll.

Det skälfver i luften... Nu vet jag af hvad:
Af kamp och af kval och af längtan till frid
det stiger ett anskri från män'skornas stad,
förnummet som starkast vid juletid.

THÉRÈSE BERGQUIST.

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Riks 1646. Allm. 9803.
Red. Högman: kl. 11—1. Riks 8660. Allm. 402.
Expeditionen: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147.
Annonskont.: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med juln:r:		Uppl. A, utan juln:r:		Uppl. C, praktuppl., med juln:r:	
Helt år	Kr. 10:50	Helt år	Kr. 10:—	Helt år	Kr. 14:—
1:a halfåret	» 5:20	3 kvartal ...	» 7:60	Halft år	» 7:25
2:a halfåret	» 5:80	Halft år	» 5:20	Kvartal	» 3:75
Kvartal	» 2:60	Kvartal	» 2:60	Månad	» 1:35
4:e kvartalet	» 3:25	Månad	» 1:—		

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

30 öre efter text.
35 öre å textsida.
20 % förhöjning för särskildt begärd plats.

Utländska annonser:
35 öre efter text, 40 öre å textsida, 20 % förh. för särsk. begärd plats.

En julhistoria. ❁ Af Fanny Alving.

(Forts. o. slut.)

"FÖR ATT JAG HAR ETT SJÄTTE SINNE. Och han hade aldrig fått kronan, det kan jag förstå med de fem vanliga."

"Du är ryslig, men du har verkligen rätt. Kan ni tänka er, att pojken hade behållit kuskens krona också."

"Söta du —" sade kaptenskan deltagande.

"Det var en ovanligt gemen unge," kom det ur länstolen.

"Det var en ordinär unge," sade doktorn.

"Ni läkare ä' vådligt cyniska, det är hvad ni ä'." Majorskan satte spetsen af fruktknifven mot pekfingret. "Men vet ni, hvad han hade gjort mer? Han hade visat kusken begge enkronorna och sagt, att han hade fått dem för att köpa en flygmaskin. Hvad säger ni om det?"

"Fullt normalt."

Majorskan tittade på doktorn.

"Du talar som en långholmare. Nå, men är det normalt att grädden, som han sålde åt mig, den hade han stulit från kusken?"

"Sicken baddare," sade doktorn, en smula beundrande.

"Den hade kusken fått köpa ute på mejeriet af gunst och nåd, för att han skulle fira silfverbröllop på juldagen. Annars hade han aldrig fått den, och det visste pojken. Om ni hade hört, så kusken svor, när han fick veta, att pojken hade sålt grädden åt mig. Jag trodde kökstaket skulle lyfta sig."

"Om tak skulle lyfta sig, för att man svär, då skulle det aldrig finnas tak annat på kyrkorna," sade kaptenen.

"Det var rysligt, hvad ni herrar kan vara logiska. Nå, men när ni nu ä' så tänkande, kan ni räkna ut, hur det gick. Jag menar nu först, hur kusken gjorde med pojken?"

"Han klådde upp honom," sade kaptenen.

"Han körde bort honom förstås," kom det ur länstolen.

"Men pojken kanske ångrade sig?" sade kaptenskan litet trefvande.

"Ångrade sig? Det ska vara du, som tror det. Nej, vet ni, hur det verkligen gick?"

"Neej," sade doktorinnan.

"Jo, för det första sa' kusken, att han inte vågade klå pojken, för det kunde bli förfärligt med obehag, om man klådde andras ungar. Det var inte lagligt. Och pojken hade en mamma ute på landet, som skulle gå till länsman, det kunde man sätta sig på, för den där ungen var hennes ögonsten. Och inte kunde han ge pojken respass, förrän han hade fått igen sina en och femtio, för det hade han inte råd till. Om han lät pojken gå, fick han dem aldrig, men han skulle ta ut dem på pojkens aflöning i nästa månad. Nå, det förstod jag ju. Så jag sa', att han skulle bara låta pojken komma själf med mjölken nästa morgon, så jag fick tala med honom. För jag var verkligen arg —"

"Nå, och pojken kom?" frågade doktorn.

"Visst inte. Det kom en liten flicka. Och hon vågade inte stiga in genom köksdörren."

"Hvarför det?" frågade kaptenskan.

"Ja, det begrep jag inte då, fast nu begriper jag det. Jag frågade, hvarför inte pojken kom själf —"

"Och hon sa'?" Doktorn lät intresserad.

"Det vet jag inte," sa' hon. Men mjölken skulle betalas med detsamma —"

Majorskan afbröt sig för att titta på åhörarna. De sågo litet frågande ut.

"Vi brukade ju alltid betala mjölken med detsamma, så hon fick slantarna förstås. Men jag bad henne hälsa kusken, att han skulle skicka pojken själf nästa dag, och det lofvade hon att säga —"

"Nå?" sade doktorn.

"Jo, jag stod förstås i köket morgonen därpå. Då kom det en annan liten flicka. En liten en, som skvimpade ut mjölk i hela trappan —"

"Och hon sa'?" Doktorn såg nästan nyfiken ut.

"Inte ett dugg. Jag kunde inte få ett ord ur henne, och hon var så liten så vi fick lägga slantarna i en påse, för att hon inte skulle tappa dem."

"Och hvem kom sedan?" Doktorns röst hade en anstrykning af tvärsäkerhet.

"Sedan kom en scout, en lång stilig pojke, riktigt öfverklassfin. Han var mycket höflig, men han sa' mycket bestämdt ifrån, att vi skulle vara snälla och betala mjölken genast —"

"Det var konstigt," sade doktorinnan.

"Ja, det var vådligt konstigt. Jag tyckte, det lät så konstigt, så jag måste fråga, hvad han menade. Jag blef verkligen lite arg, och det kanske hördes på mig. Men jag fick inte ur honom någonting. Det enda, han sa', var: Det är mina order. Men vet ni, hvad jag gjorde dan därpå?"

"Nej?" sade kaptenskan.

"Jag tog på mig och gick ut för att få tag i kusken, fast det var ett gräsligt väder, men det fick jag inte. Jag såg inte till skjutsen någonstans, och när jag kom hem, våt och ryslig, stod kopparflaskorna i trappan. De hade blifvit ditställda i all tysthet, och jungfrun visste inte af, att de stod där. Jag trodde jag skulle spricka. Jag började bli riktigt trött på't. Och jag gjorde ett ordentligt Bragelöfte, att nästa dag skulle jag ha tag i pojken —"

"Nå, fick du det?" frågade doktorinnan.

"Fick? Nej, det fick jag inte. Sanningen att säga kom jag mig inte för med att jaga pojken den dan. Vet ni, hvem som kom sättandes med mjölken klockan åtta på morgonen?" — "Neej?"

"Landshöfdingens minsta flicka. Jungfrun höll på att trilla baklänges. Det var en liten flicka, så där på en sex år, och utan hatt och kappa. Hon släpade och drog, så ni kan inte tänka er. Och vet ni, hvad hon sa'?"

"Att hon skulle ha betalt med detsamma?" frågade doktorn.

"Precis. Och då frågade jag: Hvem har sagt det? Och hon svarade: Det sa' han, som sa', att jag skulle få tie öre."

"Det var något förblommeradt." Anmärkningen kom från kaptenen.

"Ja, det var just, hvad det var. Det var en liten söt flicka, men hon var förskräckligt svår att få ett ord ur. Det enda, hon hade riktigt klart för sig var faktiskt, att hon skulle få tie öre. I alla fall kom jag så långt, så jag fick veta, att det var mjölkpojken, som hade lofvat henne tioöringen, om hon gick till oss med mjölken. Och vet ni, hvar hon hade träffat pojkuslingen? I köket, sa' hon. Hvilket kök? frågade jag. I vårat, sa' hon."

"I landshöfdingens kök?" Frågan kom från doktorn.

"Ja, kan ni tänka er en sån pojke."

"Ja, det var häftigt," sade kaptenen.

"Jag fick sätta på mig hatt och kappa, förstår ni, och tåga iväg till landshöfdingens. Där var det ett väldigt lif, för de kunde inte få tag i flickan. Ingen hade sett, när hon gick, och kappan och hatten hängde i tamburen. Och klockan var bara åtta på morgonen, och det var kol mörkt. Frun var alldeles hysterisk, och de tänkte ringa till polisen. Det var, så man kunde gå åt."

"Och pojken?" kom det från doktorn.

"Ja, vet ni, om jag skulle berätta precis allting, så skulle ni bli lika trötta af att höra på, som jag var af att jaga ungen. Naturligtvis kunde jag ha struntat i det, men jag tyckte också, att det hade jag inte rättighet till. Jag tyckte, det var min absoluta skyldighet att ha tag i pojken och tala moral med honom — i rättvisans namn, förstår ni. Och så var det någonting i hans sätt att lura mig och hela tiden komma undan, som retade mig. Det blef en riktig hederssak att inte bli besegrad af en sådan där liten rackarunge, kan ni förstå det?"

"Jaa," sade kaptenskan.

"Men vet ni, jag har aldrig tänkt mig, att en mänsklig varelse kunde vara så listig. Han fortsatte att skicka upp olika ungar för hvarenda dag, och de sprang sin väg så kvickt, så benen stod som en rök efter dem. Jag kunde inte få tala med dem. Jag försökte hålla kvar en flicka en morgon för att få säga ett par ord, men hon skrek, så jag måste släppa henne. Hon var fullkomligt ifrån sig. Jag var rädd, hon skulle bli tokig. Jag begrep inte ett dugg, men hon fick förstås gå. Vet ni, det tog på mig i längden. Jag började känna mig riktigt konstig —"

"Och hur slutade det?" frågade doktorn, när talarinnan gjorde en paus.

"Det slutade aldrig. Det har inte slutat än."

"Fick du a l d r i g tag i pojken?" Doktorinnans röst var verkligt förvånad.

"Neej," sade majorskan med eftertryck. "Pojken fick jag aldrig tag i, men kusken fick jag tag i veckan därpå. Det var en lördag. Då hade eländet pågått i fjorton dagar. Jag stod som vanligt i köket för att lura på pojken, men då kom kusken."

"Och han sa'?" frågade doktorn.

"Ser frun, jag tyckte, det var bäst att komma själf, eftersom jag skulle få pengar i dag," sa' han."

"Pengar?" Kaptenen frågade ofrivilligt.

"Ja, det sa' jag också. Nå, kan ni gissa, hvad det var för pengar, kusken ville ha?"

"Han ville ha betalt för mjölken, förstås," sade doktorn.

"Hör du, du måtte egentligen vara skapad till litet af hvarje. Det var just, hvad han ville. Han hade inte fått ett öre för mjölken på fjorton dar. Men längre kredit kan vi inte lämna, sa' han, för det brukar vi inte."

"Kredit?" Utropet kom ur länstolen.

"Precis, och du må tro att det var inte det värsta. Vet ni, hvad pojken hade anfört som skäl åt alla ungarna, som han lejde? Jag fick veta det af scouten, som jag träffade på en skyttefest ett halft år efteråt?"

"Nej —?"

"Att han inte vågade gå upp med mjölken själf, för "tant slår en, om hon inte får mjölken på krita," sa' han. Det hade gått i scouten, och en scout måste ju göra en god gärning hvar dag, så för att hjälpa pojkstackarn gick han upp med mjölken — och gratis —" "Gud en sån unge," sade doktorinnan. "Nå, men då på lördagen fick han väl af kusken?"

"Han kunde ingenting få, för han hade rest hem till sin mamma på landet samma dag, som kusken kom upp. Kusken hade

Pröfva Tuppens Zephyr
och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare
K. ANDERSON

Diamanter
Praktkatalog gratis och france
Stockholm och Göteborg.

mycket riktigt tagit ut sina en och femtio, men pojken hade plockat med sig nio och femtio ur kuskens väska. Men, som kusken sa', det är inte värdt att anmäla'n, för den där ungen kommer man ingen stans med. Det blir bara dyrt."

"Nå?" sade kaptenen.

"Ja, det var inte mycket mer. Jag fick betala mjölken om igen förstås, för jag kunde ju inte begära, att en fattig kusk skulle göra det. Och när kusken hade fått pengarna, sa' han: Det är allt väl, att di inte ställer till med såna här historier på alla ställen —"

"Ställer till med?" Kaptenskan såg förvånad ut.

"Ja, det tyckte jag med. Så jag sa' åt honom: Det är väl inte j a g, som har ställt till med någonting?"

"Och han sa'?" Frågan kom från doktorn.

"Så en fattig arbetare ska ha så hundrade mycket obehag, sa' han. Di har skrifvit från landshöfdingens och skällt på mejeriet, och bokhållaren kom och skällde på mig. Precis som om jag kunde rå för'et. Nå, men kan j a g rå för det, då? sa' jag."

"Och hvad sa' han då?" Det var fortfarande doktorn, som frågade.

"Om inte frun hade kommit på idén med den där kronan, så hade det här aldrig händt, sa' han."

"Nå —?"

"Ja, söta ni, det hade han väl rätt i, kanske. Och jag har räknat efter, att det var fjorton olika ungar, som hade kommit med mjölken. Alltså var det minst fjorton familjer i stan, som visste, att jag var sådan att jag slogs, om jag inte fick saker och ting på kredit —"

"Snälla du," sade doktorinnan långdraget.

"Och stadsfiskalens kokerska frågade min jungfru, om det inte var svårt att vara på ett ställe, där de lefde så rysligt. Och fröken, som hade lånbiblioteket, hade frågat min sömmerska, om hon inte hade förskräckligt svårt att få betalt, för hon hade hört genom borgmästarinnan, att frun skulle vara alldeles gräsligt svår. Och gubben, som höll gård och gata, hade hört ute på mejeriet, att det hade varit något krångel om pengar mellan oss och mjölkbudet. Nå, hvad tycks?"

"Det var en treflig liten julberättelse," sade doktorn. Han böjde sig fram efter tändsticksasken. "Den har särskildt en förtjänst."

"Hvilken då?" frågade majorskan.

"Den låter så ovanligt trovärdig. Jag tycker, den är riktigt tilltalande.

"Jag håller med om, att du är verkligen cynisk. Fy dig," sade doktorinnan.

"Nej, men jag har varit provinsialläkare i Småland, och då blir man liksom litet grätten på trovärdiga historier. Den här låter verkligen trovärdig. Jag föreslår att vi döper den till En historia om den mänskliga rättvisan." Han lyfte upp sitt glögglas. "Skål för den!"

---

12 KONSTNÄRLIGA JULKORT, UTGIFNA TILL förmån för Kronprinsessans Beklädnadsförenig m. m, böra bli populära hälsningskort att sända till julen. Ett af dem är utfördt efter en målning, ett landskap, af kronprinsessans egen hand. Af öfriga artister som bidragit må nämnas V. Andrén, O. Björck, Albert Engström, Nils Kreuger, Carl Larsson, von Rosen, Zorn m. fl.

A x e l E l i a s s o n s konstförlag står som vanligt till tjänst med ett stort urval af jul- och nyårskort. Ett flertal artister ha medverkat till deras framställande, däribland Einar Nerman, Jenny Nyström, Hildur Söderberg, Signe Aspelin, Nils Kjellberg, Emil Åberg o. a. Det finns både vackra och icke vackra motiv, inga egentligen originella, om man undantager Nermanskorten, men i alla händelser bör den ej alltför kräsne hitta något som tilltalar.

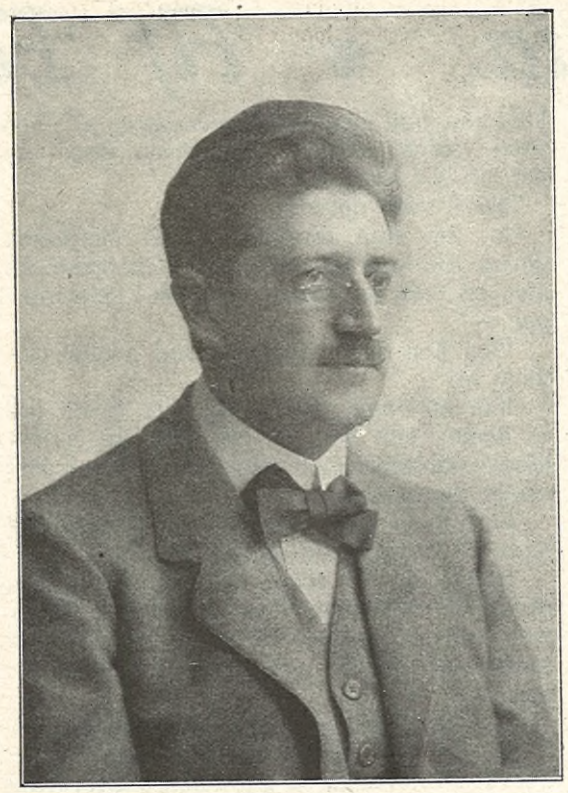

Docenten Carl Skottsberg.

Fru Inga Skottsberg.

Hem från de lyckliga öarna.

Docenten C. Skottsberg som med sin fru nyss hemvändt från en forskningsresa till Stilla hafvets öar, har välvilligt delgifvit Idun några intryck från färden.

TROTS EN LÄTT FÖRKLARLIG BRÅDska vill jag icke vägra att berätta några ord om våra upplefvelser eller snarare intryck. Ty då man väntat på båt i en hel månad och så ändtligen kommer iväg och har en härlig öfverresa öfver den numera sorgligt beryktade Atlanten och åter sitter i sitt jämförelsevis uppeldade hem, där barnen äro pigga och lifvade, så blir man glad och alltså god.

Det är emellertid icke utan att vi med saknad se tillbaka till våra lyckliga öar. Ty Juan Fernandez är en den ljufligaste ort. Folk, som sett mycket mer af världen än jag, ha sagt, att den söker sin like. Det är gripande vackert och storartadt, men det är också vildt och trotsigt: så mycket härligare att eröfra! Det kan ju hända att en turist snart blefve nöjd, om han intet lefvande intresse har, som sporrar honom. Men annars! Hvar dag bringar något nytt, som förgyller tillvaron och förintar känslan af trötthet och hunger. Var säker på, att vi voro båda delarna. Men hur skulle man annars kunna njuta af all konstig mat eller sofva godt på det hårdaste läger? Åh, hvilken storartad aptit vi hade, när vi, lastade med dagens dyrbara skörd, vunnen i ärlig kamp, stego öfver hemmets tröskel. Jag säger v i, ty min hustru var ingen lyxartikel. Om alla deltagare i forskningsresor ha gjort skäl för sig som hon, så mycket bättre för dem. Hon lärde sig älska de fjärran öar, och allt arbete blef v å r t. Och vore det någon ära, sannerligen skulle hon dela den. Nog tyckte väl fiskarhustrurna, där de med smutsiga ungar hängande i kjolarna nyfiket tittade ut om knuten, att det var konstig "señora", som i rock och byxor klef iväg uppför backarna, arbetade och gnodde uppe i branter, där de aldrig kunde drömma om att sätta sin fot, och på kvällen kom ner igen med en ränsel på ryggen, full af onyttiga örter. Och så blef det att sätta på maten och diska och rädda dagens samlingar, och fast jag gjorde min del, äfven vid diskbänken, blef det ofta sena natten, innan vi med godt samvete kunde gå till kojs och drömma om allt det roliga vi sett och allt, som ännu skulle bli vårt. Och därför var det alltid brådtom, och jag ger aldrig pardon på mornarna. Frågar någon hvad som är vårt lyckligaste minne, så svara vi nog utan tvekan Masafuera. Det är ön, som ligger väster om Robinsons, och si, det är en riktig, obebodd ö. Finns det någonting bättre? Det var ju på sätt och vis skada, att spåren efter människor, som en gång bott där, skulle vara så talrika. Men det kunde nu inte hjälpas. Nu voro vi i alla fall ensamma, och det var lust och fröjd i vår lilla koloni, när de feta getstekarna buros hem på tyngda skuldror eller när, uppe på de vanvettigt branta kammarna, den ena vetenskapliga segern vanns efter den andra.

Ja, det har varit en härlig tid. Naturligtvis ingen dans på rosor, men det var heller icke meningen. Skönt att vara så långt ifrån kriget. Så underligt det kan låta, har dock äfven här dess åska mullrat. På den lilla kyrkogården under berget vid hafvet står ett kors med tysk inskrift. Därunder hvila de stupade från "Dresden", som i Cumberlandsviken sköts i sank af ett engelskt krigsfartyg. Så fingo fiskarena på Juan Fernandez vara med om världskriget.

Rätt underlig var också Påskön. Där finns det folk, som en gång varit riktiga vildar, och där finnas storartade minnesmärken från en längesen svunnen tid. Men eftersom jag just börjat berätta härom i Svenska Dagbladet, skall jag väl sätta punkt. Jag har bedt min hustru tala om, hur det känns att vara husmor på Robinson-ön. Så kanske hon gör det längre fram, icke utan några goda recept. Men de lämpa sig väl ej för situationen i detta land. I vårt kungarike fanns ingen hungersnöd, ej heller dyrtid.

CARL SKOTTSBERG.

Iduns Julnummer

-:- Till salu i boklådor och tidningskontor. -:-

— Pris 1 kr. 50 öre.

Ur det intressanta innehållet märkes en rikt illustrerad skildring af dr *Carl Forsstrand: Ett sekel på Sveriges tron.* Dessutom finnas bidrag på vers och prosa af *Fredrik Vetterlund, Ernst Lundquist, Pär Lagerkvist, Bo Bergman, Marika Stjernstedt, Ludvig Nordström, Anna Wahlenberg, Teresia Eurén, Anders Eje.* Illustratörer: *Torsten Schonberg, Edv. Berggren, Ingeborg Uddén, Arthur Sjögren, Bertil Lybeck, Jenny Nyström, David Ljungdahl, Erik Nordström.*

Som fru i U. S. A.

II. En lunch.

VILL MIN ÄRADE LÄSARINNA GÖRA MIG glädjen att intaga lunch med mig i dag?

Klockan slår half två, och "husan" tillkännager att det är serveradt. Så värst olika ett dukadt svenskt bord är väl icke detta. Jag märker att edra ögon granska hvarje detalj för att upptäcka något "utländskt" i anordningarna.

Mina gäster till ära har bordet i dag belagts med en duk af florentinsk spets, så att den högpolerade skifvan glänser mellan maskorna. — Jag har hört att i hemlandet är det på modet att servera äfven middagen utan linneduk. Det skulle aldrig gå an hos oss. Middagen fordrar ovillkorligen sin bländande linneduk, så vikt att midtelvecket går uppåt i tyget, aldrig neråt. Och på dess midt ligger äfven i hvardagslag en konstrikt broderad "lysduk", alltid helvit.

"Hvilka härliga rosor!" hör jag eder utropa vid anblicken af de djupröda "American Beauties", som min man gaf mig i går kväll och som mina gäster till ära nu pryda lunchbordet. Ja, inte sant? De äro de skönaste tänkbara i rosenväg, dessa högstammiga, stolta "American Beauties"! Men så tvingas också den buske på hvilken en American Beauty växer att ge hela sin kraft till en enda ros. Alla andra knoppar skäras bort.

Isvatten är redan serveradt i våra dricksglas, innan vi komma in i matsalen, naturligtvis. Likaså ligga ett par smörkulor som en början på hvars och ens individuella smörassiett tillika med en liten knif. Här är man tvungen att ha det så, emedan man icke gärna breder smör på mer bröd åt gången än man kan bekvämt stoppa i munnen. Bröd får rakt icke skäras vid bordet. Det bör brytas. Man plockar sönder brödet med fingrarna efter behof, breder på smör och äter. Öfverhufvud taget användas fingrar och tänder mycket mer vid ätandet i Amerika än i Europa. Fingerkoppar bjudas omkring många gånger under en måltid. Denna gång inleda vi vår lunch med hvarsin half grape-fruit, en ljuflig frukt, numera bekant äfven i Sverige. — Mina gäster veta måhända, att den äfven för Amerika är tämligen ny, ett barn af citron och apelsin.

Ja, som ni se den här, servera vi den i hvardagslag: kyld på is, skuren midt itu, kärnhuset borttaget, en half frukt åt hvarje person. Var så god och tag m y c k e t socker, annars känns den litet kärf. — Ja, det bör vara pudersocker; vanligt strösocker är icke nog mildt.

Inte sant, amerikanarna äro ett praktiskt folk, som kommit på idén att göra speciella skedar till grape-fruit och apelsin! Som ni ser är det blott den vanliga teskeden, som gjorts längre och spetsigare. — Och våra soppskedar äro alldeles runda.

Det är sant att vi ha en del bordsverktyg, som icke förekomma i "gamla världen". Men å andra sidan ha vi förkastat en del, som ni hålla fast vid. Den som gör anspråk på bordsskick hos oss, använder t. ex. aldrig en fiskknif. En gaffel i höger hand och en brödbit i vänster — det är formen.

Innan vi sluta vår grape-fruit vill jag omtala ett ännu trefligare sätt att servera den, men med hvilket man gör sig besvär till endast en middag. Man skafver köttet ur några saftiga, mogna frukter, delar det i riktigt små bitar och samlar det i en skål, hvilken sedan bör stå någon timme på is strax före användandet. — Just innan middagen serveras, hälles grape-fruit-massan i breda champagneglas, ett för hvarje kuvert. Pudersocker tillsättes. Några körsbär, lingon, smultron eller andra lysande bär (hela) läggas öfverst i glaset. Det hela serveras före allt annat och bör stå väntande (tillika med ett glas vanligt vatten!), då sällskapet placerar sig.

Eftersom smörgåsbord ej förekommer, börja vi alltid en middag med frukt eller ostron, eller bådadera. Först sedan kommer möjligen en cock-tail; men den bjuds långt ifrån alltid.

Viner förtäras icke på långt när så mycket här som i "gamla världen". Och många olika slag vid en och samma måltid skulle anses vulgärt.

Som damerna behaga märka har jag i dag två slags vinglas på bordet. Det beror på att mitt främmande är så långväga. I vanliga fall serveras icke vin till lunchen i vårt hus. — Men denna gång tycker jag vi böra dricka ett slags vin till Europas och ett slags till Amerikas ära, eller hur?

Nu bjuder flickan oliver. Hvarken sked eller gaffel. — Var så god, hugg friskt i med fingrarna!

Sällan förundras en amerikan öfver främmande seder; men äter ni oliver med tillhjälp af knif och gaffel eller drufvor med fruktknif, då ler han säkert åt er.

Eftersom min make ej är hemma, och jag icke är rik nog att hålla betjänt, får jag själf lof att stycka hummern. Mina gäster måste ursäkta om jag ej kan göra det så vant och elegant som önskligt vore. Den är vacker, den röde bjässen, där den ligger på en bädd af späda saladblad. Det är nästan synd att förstöra honom.

Åhnej, han var allt i en gryta kokande vatten, innan han lades på glödande kol. S å grym är man dock ej att man steker ens ett skaldjur lefvande. — Men en sådan stor baddare skulle icke vara god på annat sätt än halstrad. Var så god! Och så skiradt smör till och iskall, gulhvit selleri.

Till lammkotletterna dricka vi alltså bordeaux. — Skål för Europa och dess gamla kultur!

Ack, ni ana icke, ni, huru våra själar vibrera vid detta ord: E u r o p a. Antingen vi själfva eller våra fäder födts där, känna vi att d ä r äro våra rötter. Hur här längtas och hur här sparas i detta förlofvade land, tills resan till Europa kan bli verklighet — det vet endast den som bott här länge. Amerikas kärlek till Europa är lika röd som vinet i våra glas och lika äkta. — Vi ha egna viner. Men hur härlig vår drufva än var, som Europas var den ej. Det g å r icke att få den lika.

Men vi glömma ju maten!

Tomater till kotletterna. Och majs. Alldeles färsk majs på kolfvar. Den är kokt femton minuter i saltadt vatten. Det är allt. Ångande varm. Hvarje kolf har försetts med en liten silfvergaffel som handtag i hvardera ändan. Bred på smör som på bröd och gnag sedan som en liten glad ekorre! — Godt, eller hur? Den smakligaste växt som finns! Och för den som för mycket annat ha vi indianerna att tacka. —

Ack ja, det finns många slags majs: grön, gul, hvit, röd, svart; en del lämplig endast till kreatursföda. Hästen blir starkare af majs än af hafre. Och höns uppfödda på majs få läckrare kött än andra. Den här sorten heter "Country Gentleman", är grönhvit, lagom söt, smakar närmast som finaste färska ärter. — Var god och ät, ty nu blir det bara desert, Washington pie, som jag själf lagat. D. v. s. mina barn ha knäckt nötterna till den. De ville också på något sätt välkomna främmandet från "Mammas Land". Till den tömma vi ett glas amerikanskt vin. Det kommer från södern och heter Virginia Dare efter den första hvita flicka som föddes på amerikansk botten. Det är klart och guldgult, lockande som Amerika själf, lagom syrligt och friskt som lifvet i ett nytt land. — Skål! Tack för att ni kommo till mig!

Jo, det finns cigaretter, om damerna behaga till kaffet. Men då föreslår jag att vi gå ut på verandan. Själf röker jag ej. I det "fina Amerika" röka kvinnorna icke på långt när så mycket som i Europa. Och å restauranter af första och andra klass tillåtas helt enkelt icke kvinnor att röka

Ni undra hur jag lyckats hålla ett så pass stort hem i ordning med hjälp af endast två flickor. Jag arbetar själf mycket träget några timmar hvarje morgon, d. v. s. före lunch. Och all sopning sker med elektricitet. Vi ha en neger som sköter trädgården och värmeledningen. Han bonar också golfven och tvättar fönstren, gör ren verandor och trottoarer. En negress kommer måndagar och onsdagar för att tvätta och stryka. Hon är en verkligt vacker, rar och renlig människa, rask, snäll och höflig. Jag håller mycket af henne, och jag tror hon skulle gå igenom elden för vår familj, om så påfordrades.

För öfrigt går det lätt at få extra, tränad hjälp, om man någon gång har mer främmande än de ordinarie orka med. Vi bjuda aldrig mer än tio gäster, såvida det är fråga om att ge dem en fullständig måltid. (Om man ibland har en musikafton med enkla förfriskningar, hjälpa vännerna till, där det behöfs). Min man besvärar oss hemma ytterst sällan med affärsvänner. Dem tar han till en lämplig klubb. I Amerika vet en man att det är ett privilegium, då han bjudes till en annan mans hem. Då förstår han att hans egna kvinnor anses värdiga att få komma på visit och upptagas i umgänget.

Hos oss gäller bland de bildade kanske ännu mer än i England att "mitt hem är min borg". Något som blifvit nödvändigt i ett land, där den vulgära rikedomen gör de mest ansträngande försök att bli tongifvande.

Då jag tänker tillbaka på amerikanska fruars vänlighet mot mig, huru de med öppna armar mottagit mig och hjälpt mig tillrätta i min okunnighet, känner jag stor tacksamhet.

Men vi få prata mer om det en annan gång.

Skulle icke mina damer nu vilja åka omkring i staden något? Ty det är en stad, detta, med tjugutvå tusen invånare, fastän vi alltid säga att vi bo på landet.

Då man bor 45 minuters tågväg från en stad med öfver 6 miljoner invånare, blir en stad med tjugutvå tusen bara "landet". Det verkar också på sätt och vis landet. Nästan hvarje hem har sin trädgård (somliga ha vidsträckta parker), och därför blir det egentligen bara den enda stora affärsgatan, som kommer en att känna sig bo i stad. Det är ju just för att kunna ha en trädgård och för att få sofva i frisk luft och lugn man underkastar sig besväret af de ideliga resorna mellan hemmet och storstaden. — Visserligen påstår min man, att det intet besvär är, att han gärna sitter på tåget medan han läser sin morgon- eller aftontidning; men visst ser jag att han blir ofta trött.

Skola vi sedan på kvällen ut på någon tillställning i storstaden (hvilket händer minst två gånger i veckan), då skall han antingen resa sträckan fyra gånger det dygnet eller ock ömsa kläder på kontoret. Är tillställningen mycket fin, måste ju äfven jag kläda mig i staden, och då blir man tvungen ta ett hotellrum. — Det är ett jäktande lif. Dock är det bättre än att ständigt bo i New-York, då man icke är mångmiljonär och kan draga sig tillbaka till öfre Fifth Ave eller Riverside Drive.

För öfrigt finnas flera mångmiljonärer bland inbyggarna i vår landtliga stad. Här finnas som ni ser palats, hvilka kunde tilfredsställa hvilken furste som hälst. Och alla sträfva de och arbeta. Fara ut och in på samma tåg som sina underlydande. Sitta sida vid sida med dessa och läsa sina tidningar. — Icke så sällan bär mångmiljonärens bokhållare en vräkig diamant på sin hand eller i kravatten, medan mångmiljonären själf försmår dylikt "krafs". Han låter sig i stället hämtas vid stationen af en hyperelegant bil och dito chaufför.

Låt oss styra färden upp till bergets topp. Vägen dit är jämn och hård som ett golf. Bilen brusar ledigt uppför, som längtade den just efter denna stigning. Vid våra fötter utbreder sig vår egen lilla stad. — Men blicka vidare rundt omkring! Det sägs, att från denna punkt ser man flere hem än från någon annan punkt i världen. Hela staten — New Jersey — är i själfva verket en förstad till New-York City. Härifrån se vi villastad vid villastad, alla sammanbundna genom kör-, spår- och järnvägar. De som här bygga och bo ha eller ha haft sin verksamhet i jättestaden.

Denna jättestad själf, med sina unikt höga (i mitt tycke unikt vackra) hus, syns längst borta i nordost, där hafvet blånar.

Det är inte utan att man känner en viss stolthet öfver att man får höra hit, att få vara en liten atom i denna väldiga kropp, som ännu växer och växer.

MRS. —W.

Spalten om böckerna.

LORDAGSKVÄLLAR HETER SIGfrid Siwertz' till julen utkomna diktsamling. Titeln är utmärkt funnen. Den framkallar en förnimmelse af hvila och vederkvickelse efter en lång, mödosam arbetsvecka. I dessa dikter har författaren också sökt ro efter "många tankars krig", och så har han i muntert lördagskvällslynne skrifvit ett antal dikter om Stockholms handtverksskrån, skildrande dem i helg och fest, i älskog och dryckeslag. Det är en konstnärs öga, som hvilat på föreningen Blomkronans höstbal på källaren Pelikanen och en boren skald, som sjungit de underbara stroferna i Det höga besöket, då Bacchus och Apollo stego ned "bland kongliga Djurgårdens trän" till Mältarn och Tunnan, som sofvo med hufvudet på samma tufva efter en lycklig dag i det gröna. I dessa som på lek tillkomna vers har Sigfrid Siwertz skänkt oss en lyrik fri från grubbel och gråhet, en sång, i hvilken solen lyser som i forna lyckliga tider och i hvilken sinnena äro glada af en visserligen något bullrande men oskyldig glädje och lifvet äger något af den hedniska skönhet, som insvepte Bellmanstidens Stockholm i sitt rosenmoln. Volymen har fått en anmärkningsvärdt konstnärlig utstyrsel med vignetter af T. Schonberg.

Det är som om Anders Österlings förnäma sångmö vunnit en ny ton på sin lyra i diktsamlingen "Idyllernas bok". Föredraget har alltjämt samma utsökta slipning, men timbren är varmare, innerligare, kommer läsarens hjärta närmare.

Nu som ofta förr besjunger han Skåneland med ett oförlikneligt behag och med en plastisk språkkonst, som i en blink manar fram det ljusa frodiga landskapet för inbillningen. Men jämte landskapsmålningarna finnas ett antal genreartade stycken med skiftande stämningsinnehåll, där känsla och fantasi frammanat något af det vackraste vi äga i nysvensk lyrik. Så i poemet Lund med dess kontemplativa skymningsdager:

— — —

Ty ingen stad är tystare än Lund
vid löfvets fall, i studielampans stund;
en gammal bok får där besjälad ton
för kammarlyssnaren i aftonron.
Och drömmens man skall här ej ensam gå,
han har de döda, som hans lif förstå —
de som en gång från samma firmament
Athenes mörkblå vishetsblick ha kant.

Eller i Mötet — den unga arbetaren och arbeterskan, som midt i "sina ödens dagliga bekymmer" och i det pinande fabrikslarmet känna kärleken genomstråla sitt fattiga lif. Eller slutligen i "Ungdomsepistel", där den Österlingska sångmöns graciösa lekfullhet skapat dessa strofer af vårluft, eterisk känsla och ungdomsrödt skälmeri:

Gif mig en majdag med musik och vin,
gif mig ett möte för vår ungdoms skull,
gif mig till ögonlust din flickhals' hull
i blusens kalk af genomlyst muslin!
Vi åka till en luftig paviljong
och spisa rosenfärgad lax med dill
och dricka rehnskt ur gröna glas därtill
och prata oförnuft vid fågelsång.

Du får så gärna tänka systerligt,
blott dina ögon tappert hålla med
och dina läppar enligt musisk sed
ge nuet lof att sväfva i en dikt.
Hvem näns väl hota med en gyllne ring
ditt frökenfingers lediga behag?
Kom, själfva luften blåser vals i dag,
och det är skönt att mena ingenting

"Hafvet". Nya dikter af Daniel Fallström behöfva väl knappast mer än läggas fram på bokhandelsdisken, förrän de många vännerna och väninnorna af hans musa skola förskingra upplagan. Han är otvifvelaktigt en gynnad poet, äfven om den Weltschmerz som också någon gång skorrar till i hans ljusa och svärmiska strofer, röjer ett härjadt och såradt sångarhjärta. Innerst inne i hans bröst finns i alla fall värmen och lifshängifvenheten, där har han ännu en skattkammare af ungdom, som låter honom se med förälskade ögon på vackra kvinnor, soliga sommardagar och brusande vågor, och som ger honom styrka att sjunga all denna fägrings lof.

Daniel Fallström har blifvit sig själf trogen i alla skiften, har aldrig experimenterat med sin konst, och mycket sällan har han sjungit utan att hjärtats slag angifvit rytmen. En ny ton har dock tillkommit i hans senaste diktsamling, ett mollackord, i hvilket till och med dödstanken gör sig förnimbar.

Allting bleknar, allting brister,
lifvets röda tråd är skör —
hvad du hållit af du mister,
hvad du älskat högst det dör.

Men i nästa nu har molnskuggan dragit förbi och den käcka fanfarklangen, natursvärmeriet och hyllningen till lifsglädjen och till kvinnan strömma på nytt ur den tjänstvilliga lyran. En sådan sång måste alltid finna lyssnare.

Med anledning af den snart stundande 100-årsdagen af C. V. A. Strandbergs (Talis Qualis) födelse utger C. E. Fritzes Bokförlagsaktiebolag en ny upplaga af skaldens Dikter, redigerad af d:r Ruben G:son Berg. Den blir i mångt och mycket en fullständig nyhet för vår tid, alldenstund en mängd ur tidningar och kalendrar sammanförda ungdomsdikter af Talis Qualis här upptagits. Den första delen omfattar tioårsperioden 1835—1845 och är af stort intresse för studiet af Strandbergs utveckling som diktare. Hvilken varmt religiös natur han var redan i unga år framgår af den här nedan citerade dikten "Gud, öfverallt Gud!" som publicerades i Skånska posten 1840 och i Hertha 1841.

Det var en vinterkväll och himlen svängde
Sin stjärndom gnistrande kring stelnad jord.
Jag såg mot söder och jag såg mot nord,
Men samma skrift på firmamentet hängde
Och brann af guld. Se, till ett enda ord
De djärfva dragen snart sig sammanträngde —
Och allt blef tyst — där hördes ej ett ljud —
Men jag såg hänryckt upp och läste: Gud!

Det blef en sommarkväll. Bland skogens toppar
Satt enslig fågel, svärmande och vek,
Och drömde om sin kärleks korta lek.
När daggens silfver öfver ängen droppar,
När häcken skälfver för zefirens smek
På en gång öppnas alla blomsterknoppar —
Och allt blef tyst — där hördes ej ett ljud —
Men jag såg hänryckt ned och läste: Gud!

Så öfverallt hvarhelst jag blickar ut,
Gud, endast Gud jag läser dock till slut.
I himmelens rubinskrift — och på jord
Jag ser i daggens smycken samma ord.

"Flöjt och Pilepipa". Dikter af Hans Dhejne intager genom sin fina form och sitt väl träffade sydsvenska naturmåleri. Men det kan ej hjälpas att de — åtminstone flertalet af dikterna — egentligen ej fylla någon annan uppgift än att vara reflexer af Anders Österlings starkare diktarsol. Har man nyss förut läst Österlings Idyllernas bok, bli Dhejnes dikter ganska öfverflödiga, allra helst som de röra sig inom samma föreställningsvärld och arbeta med samma färger, ehuru tunnare än förebilderna. I afdelningen Melodier och skuggspel finns dock ett och annat, som klingar ursprungligt. Formskönhet besitta de alla.

Den finske skalden Bertel Gripenberg framträder med en ny diktsamling "Spillror". De äro i mångt och mycket ett uttryck för stämningen i hans pröfvade och pinade fosterland, på samma gång de äga den stränga konstnärlighetens adelsmärke.

*

Ännu flera diktsamlingar regna in i litteraturen i dessa mörka decemberdagar, såsom Harry Blombergs "Sjöfolk och färdemän", ursprungsfriska vers om ströfvarnes och skogarnes folk, Måtte Schmidt "På vägen, sånger och porträtter", vers af en fin poet och en lyckad skämtare, Henrik Forsberg "Con sordino", känsliga poem af en äkta skald, Ernst C:son Bredberg, hvars "Rosensånger, nya dikter", äga både inspirationens guldskimmer och det djupa tänkandets helgd öfver sina strofer, samt Kerstin Hed, "Vägar och vandrare", en knippa täcka vers, skuggade af ett mildt vemod eller formande sig till väna naturidyller.

En samling originella poesier föreligger i den engelsk-amerikanske skalden Robert W. Service Guldgräfvardikter, kongenialt tolkade af Ture Nerman. Service nämnes som lyrikens Jack London och hans diktning är onekligen något storstiladt i sin målande bredd och sitt märgfulla språk.

En elegant liten volym af Heinrich Heines dikter i urval, öfversatta af G. G. Molin, böra också påpekas. Vi ha rätt många Heinetolkningar i vår litteratur, men denna försvarar väl sin plats, äfven om öfversättaren inte alltid lyckats följa den Heineska sångmöns flykt genom känslornas och de bisarra stämningarnas rymder. Men dikten "Pomare" och åtskilliga andra ådagalägga tolkarens förmåga af inträngande i skaldens väsen.

*

Till bokmarknadens allra värdefullaste ting denna höst är att räkna den andra och sista delen af Werner Söderhjelms stora minnesteckning öfver Oscar Levertin, andra delens andra afsnitt af J. J. Rousseaus "Bekännelser" i David Sprengels öfversättning och Sven Hedins omfattande reseskildringar "Bagdad, Ninive och Babylon" och "Till Jerusalem". Ett par praktverk, i hvilka illustrationskonsten triumferar äro C. M. Bellman, Fredmans sånger, med originallitografier och vignetter af Yngve Berg, samt Oscar Levertins "Rococonoveller", hvilka illuminerats med reproduktioner af gamla franska gravyer af Boucher m. fl. Särskildt Bellmansvolymen förtjänar en eloge. Där har konstnären återgifvit det sensuellt sköna och hedniskt lifsdyrkande i bilder af äkta Bellmanskt kynne, bilder sprudlande af lif och af en formens friskhet och glans, som erinrar om Sergel, då han förde ritstiftet. De redan klassiska rococonovellerna skola tvifvelsutan i sin nya typografiska skrud öka kretsen af Levertins beundrare. Samtliga nämnda verk

Iduns ärade postprenumeranter

göres härmed uppmärksamma på en beklaglig oriktighet beträffande Iduns olika upplagor för 1918, som helt utan vår förskyllan gör sig gällande i postverkets nya tidningstaxa. Där står nämligen att Idun upplaga A är utan julnummer och kostar 10 kr., medan Idun upplaga B är med julnummer och kostar 10: 50, stick i stäf mot hvad vi meddelat i vår anmälan och våra annonser och äfven anmält till posttaxan. Vi ha som bekant tillkännagifvit att Idun upplaga A är med julnummer och kostar Kr. 10: 50 samt att Idun upplaga B utan julnummer kostar 10 kr. Det har behagat postverkets taxebyrå att utan vårt hörande omformulera våra uppgifter på sätt som skett med resultat, att priserna i våra annonser nu stå fullständigt missvisande. De af våra postprenumeranter, som ännu ej verkställt prenumeration, uppmanas därför vänligen att, om de önska Idun med julnummer för nästa år, begära upplaga B à Kr. 10:50 och om de önska Idun utan julnummer begära upplaga A à 10 kr.

äro utgifna från Albert Bonniers förlag. Äfven Henrik Schücks kulturbilder "Från det forna Uppsala", Hugo Gebers förlag), "Fredrika Bremers bref", samlade och utgifna af Klara Johanson och Ellen Kleman III, "1917 års bibel. Illustrerad upplaga för Svenska hem", hvaraf första häftet nu föreligger (P. A. Norstedt & Söner), Ewert Wrangel, "Rämen och Tegnérminnet", (Wahlström & Widstrand), Cecilia Bååth-Holmberg, "I heta striders land. Skånska bilder och minnen", Theodor Holmberg, "Ljusmän och ljusbrytningar", E. Melander, "Morgonlandets aftonstjärna" (J. A. Lindblads förlag), Wilma Lindhé, "Från flydda tider". Memoarer (Åhlén & Åkerlund) samt "Legender från Sveriges medeltid", utgifna af Emilia Fogelklou, Andreas Lindblom och Elias Wessén, (Bröderna Lagerström), påpekas i detta sammanhang. Tiden och utrymmet tillåta ej nu ett närmare omnämnande af ofvan uppräknade verk, men vi återkomma till dem inom kort, väl vetande, att de ej tillhöra den litteratur, som bara lefver i allmänhetens intresse under julveckorna.

Gyldendalske Boghandel har utgifvit en jubileumsupplaga af Henrik Ibsens "Peer Gynt". Det var nämligen i år den 13 november 50 år sedan detta Ibsens satiriska mästerverk om den norska "selvfölelsens" kräftskada på nationen utgafs i bokform första gången. Den nu publicerade upplagan är den 17:de i ordningen och den framträder i en värdig jubileumsdräkt samt är försedd med en orienteranade inledning af professor Chr. Collin: "Den gang Ibsen skrev Peer Gynt".

Hjalmar Bergmans egendomliga, för att ej säga mystiskt-bisarra författartemperament speglar sig med samma styrka som tillförene i hans nu utkomna nya bergsslagsskildring "Mor i Sutre". Det hvilar en trolsk dager öfver hans bergslagsvärld, och hans människor har man svårt att bli klok på. De rycka en till sig och stöta en bort om hvartannat och man känner föga lust att återknyta bekantskapen med dem. Och ändå erfar man hela tiden att man står inför en skildrare, som skulle växa hufvudet högre än de flesta, om han förmådde arbeta sig fram till större klarhet i känsla och form.

Gustaf Ullman representeras af två böcker till julen: novellsamlingen "Fröken Klåfinger" och romanen "Dan Wolles ungdom". Den förra är mera lätt förströelsegods, spånor från arbetsbordet, medan romanen tillhör den goda episka litteraturen, ja, visar att den talangfulle författaren här skapat ett verk rikt på individuellt lif och fin och skarp människokunskap.

En roman, som ej heller bör förbises i den ymniga bokfloden är Artur Möllers "Passion", en äktenskapsskildring, hvilken i fråga om skärpa och glöd står tämligen ensam i vår litteratur.

Stilen är alltigenom förnäm och den besitter stundom en skönhet, som påminner om en eller annan fransk mästares eleganta språkkonst.

Den engelske författaren John Galsworthys roman "Herrgården" hör jämväl till den verkligt goda skönlitteraturen. G. torde i närvarande stund vara en af Englands förnämsta prosaister, därtill kvalificerad genom sin fina humor, sin intellektuellt rika stil och sin skarpa blick för de mänskliga svagheterna. Herrgården står som en lysande exponent för dessa Galsworthys egenskaper.

En debuteranade författare Yngve Hedvall, har ägnat sin första bok, "Komedianter", åt teaterfolket, teaterparodien och teaterrecensenterna. Den lilla volymen är underhållande nog, isynnerhet har han fått ett lyckadt grepp på sina parodier, vare sig han travesterar Ibsen eller Strindberg eller skämtar med våra teaterkriticis uttryckssätt i recensionerna.

*

Vid en granskning af höstens alltför ymniga skönlitteratur faller det i ögonen, hur sparsamt humorn är företrädd, den verkliga humorn nämligen, där allvaret ligger bakom löjet och hjärtats skälfning förnimmes under de stillsamma, enkla orden.

Därför kommer Hasse Z:s bok om barn "Anna Clara och hennes bröder", som ett humorns efterlängtade bådskap midt i all gjord och icke gjord diktning. Jag vill icke i förväg förtaga njutningen för läsaren genom att relatera något af bokens innehåll, dess ypperliga barnpsykologi, dess flerstädes drastiska lustighet och dess genom sitt stoiska lugn fängslande stil. Men köp boken, om ni inte redan gjort det, och läs den högt för edra vänner under julen. Ni kommer att roa dem. Jag vill samtidigt anbefalla Hasse Z:s årsrevy "Lutfisken", en svidande och rolig uppvisning af hvad som i riket sig tilldragit hafver. En glädjespridande julgåfva är också "Albert Engströms bästa. Andra samlingen." Historier och gestalter ur Strix, som icke tappa på att läsas och ses om igen.

*

Den för Tornedalens barn i ord och gärning varmt intresserade författarinnan Julia Svedelius har utgifvit en läsebok "I våra bygder", lämpade för barnen i fråga. Ett närmare omnämnande af den lilla volymen skall följa senare.

*

December plägar af ålder vara de allmännyttiga kalendrarnas månad. På redaktionens bord ligga "Husmoderns kalender 1918" och "Medborgarens Kalender 1918", båda med almanackor och ett omväxlande textinnehåll, instruktiva uppsatser på vidt skilda områden, samt med ett antal väl återgifna illustrationer. Båda kalendrarna äro som vanligt inbundna i clotband.

E. H—N.

*

Kvällsol. Stockholm. Albert Bonnier. En i god mening gammaldags publikation är kalendern Kvällsol; både på grund af sitt syfte och sitt innehåll, värd all uppmuntran. Den säljes nämligen till förmån för äldre f. d. lärarinnor utan pension eller utan tillräcklig sådan, och behållningen förvaltas af Svenska lärarinnornas pensionsförening.

(Forts. sid. 833.)

Idun 1918.

ETT PAR INLEDANDE ORD.

DÅ REDAKTIONENNU GÅR ATT ANMÄLA tidningen Iduns 31:sta årg. är den väl rustad för att kunna bjuda sin publik ett innehåll af yppersta halt. Vår medarbetarstab har städse utgjorts af goda och bärande namn, men för den kommande årgången har redaktionen ingått aftal om bidrag med så godt som hela

DEN SVENSKA FÖRFATTARVÄRLDENS FRÄMSTA KRAFTER,

hvadan vår textafdelning otvifvelaktigt kommer att tillfredsställa mycket höga anspråk. Sin genom åren stadgade ställning som

KVINNANS OCH HEMMETS TIDNING

skola vi veta att allt fortfarande häfda, öfvertygade som vi äro, att vår oaflåtliga omsorg med hänsyn till ett värdefullt och omväxlande innehåll nu som tillförene skall stödjas af en motsvarande uppmuntran från publikens sida.

Och i denna förhoppning hälsa vi vår trofasta läsekrets med ett: väl mött 1918!

ERNST HÖGMAN, Hufvudredaktör.

*

EN LYSANDE MEDARBETARESTAB I IDUN 1918.

Axel Ahlman, Fanny Alving, Knut Barr, Henning Berger, Bo Bergman, Thore Blanche, Carl-August Bolander, Synnöve Carlbom, Gustaf Collijn, Sigurd Dahllöf, Ernst Didring, Hildur Dixelius-Brettner, Anders Eje, Anna Lenah Elgström, Sigrid Elmblad, Teresia Eurén, Daniel Fallström, Marie Louise Gagner, Jane Gernandt-Claine, Albert Henning, Ellen Key, Elisabeth Kuylenstierna-Wenster, Selma Lagerlöf, John Landquist, Carl G. Laurin, David Linde, Hj. Lundgren, Otto Lundh, Ernst Lundquist, Artur Möller, Johan Nordling, Ludvig Nordström, Erik Norling, Fredrik Nycander, Gunhild Palmær, Maria Rieck-Müller, Algot Ruhe, Sigfrid Siwertz, Ejnar Smith, Marika Stjernstedt, Hedvig Svedenborg, Carl Svenson-Graner, E. N. Söderberg, Hjalmar Söderberg, Mildred Thorburn-Busck, Gustaf Ullman, Anna Wahlenberg, Fredrik Vetterlund, Elin Wägner, Hasse Zetterström, Annie Åkerhielm, Hugo Öberg, m. fl.

*

Ur det rikhaltiga innehållsprogrammet må anföras:

SIGNE HEBBES MEMOARER.

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af

HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

Björnstjerne Björnson svarade en gång då någon sade om Signe Hebbe: Hon är en stor konstnärinna. "Ja, det er hun, men hun er ogsaa saa meget andet." — Det är allt detta "andet", som gör Signe Hebbes minnen så mångskiftande. Intet mäskligt har varit henne främmande, för alla dess toner har hon haft ett lika känsligt öra som för musikens och för de äkta af dem lika mycken kärlek. — Den intressanta memoarsamlingen, utformad af Hildur Dixelius-Brettners liffulla penna, kommer jämväl att illustreras med porträtt och teckningar, de sistnämnda utförda af Signe Hebbe själf.

*

VÅRT RIKE.

Roman af JOHAN BOJER.

Med detta ypperliga skönlitterära arbete af en af Norges ursprungligaste författare, till hvilket vi förvärfvat oss auktorisation, inledes vårt *Romanbibliotek för 1918.* Det är en samhällsroman med motiv ur norskt nutidslif, och teckningen af människor och natur är gjord med en mästares hand.

IDUNS JULNUMMER

utgifves äfven under 1918 ochb lir som sina föregångare en fin litterär och rikt illustrerad publikation, omfattande idel svensk berättarkonst och lyrik. Med anledning af att i november 1918 femtio år förflutit sedan August Blanches död skall i julnumret meddelas en längre illustrerad skildring:

AUGUST BLANCHE OCH HANS MALMGÅRD

af *Thore Blanche,*

hvilken teckning ur ett förgånget stockholmslif såväl genom själfva ämnets popularitet som genom den intima behandlingen gifvetvis kommer att än mer öka publikationens värde. Julnumret, hvars försäljningspris blir minst 1:50, tillfaller alla prenumeranter på Iduns upplaga B och C, se nedan.

*

KÄNDA STOCKHOLMSHEM PÅ 1800-TALET.

af ELISABETH KUYLENSTIERNA-WENSTER

I denna serie af bilder ur kulturellt stockholmslif under förra seklet kommer den för vår publik välbekanta författarinnan att i halft novellistisk form behandla hem sådana som bibliotekarien Gjörwells, lifmedikus af Pontins, kommerserådet Lenngrens, komministern och skalden C. F. Dahlgrens, musikern Adolf Fredrik Lindblads, författarinnan Emelie Flygare-Carléns m. fl.

*

TIDENS BRÄNNANDE FRÅGOR,

som äga sammanhang med den svenska kvinnans och de svenska hemmens intressen, skola alltfort bli föremål för ledande artiklar af de mest sakkunniga pennor, och hvad

DEN ILLUSTRERADE DAGSKRÖNIKAN

beträffar, ämnar tidningen ägna densamma all uppmärksamhet, dock med uteslutande af sådant, som vi tro faller utom vår publiks intresse.

*

IDUNS HJÄLPREDA.

På enträgen uppmaning från läsekretsen har redaktionen beslutat att återupptaga denna afdelning, och kommer densamma att redigeras med särskild hänsyn till den dyrtid och lifsmedelsknapphet, som nu äro rådande i vårt land. Vi äro förvissade att de svenska husmödrarna med glädje skola hälsa denna utvidgning af Iduns innehåll, och redaktionen skall å sin sida sträfva att med sakkunnigas bistånd göra Hjälpredans råd och rön så praktiska, att de bli till effektiv nytta för hem och hushåll.

*

DE ALLMÄNNYTTIGA OCH NÖJESAFDELNINGARNA

såsom *Iduns köksalmanacka,* redigerad af *Elisabeth Östman-Sundstrand, Afdelningen för skönhetsvård,* redigerad af *Kerstin Wenström, Iduns Schackspalt,* redigerad af *G. S. Nyberg, Tidsfördrif* och *Frågor och Svar* komma fortfarande att införas. Detsamma blir förhållandet med *Iduns modeafdelning,* där illustrerade och sakrikt hållna modekåserier, författade af fru *Hilda Sachs,* skola inflyta.

*

TILL FÖLJD

af de på alla områden oerhördt stegrade omkostnaderna, särskildt för papper, klichéer och tryck, äro prisen för Iduns olika upplagor tillsvidare sålunda fixerade:

Idun, uppl. B, med julnumret: Helt år 10:50 1:sta halfåret 5:20, 2:dra halfåret 5:80, ett kvartal 2:60, 4:de kvartalet 3:25.

Idun, uppl. A utan julnummer:
Helt år 10:—, halft år 5:20, ett kvartal 2:60.

Idun uppl. C, Praktuppl., med julnummer:
Helt år 14:—, halft år 7:25, ett kvartal 3:75.

Lösnummerpris tillsvidare 20 öre.

Prenumerera genast!

Ur "Julkvällen" af J. L. Runeberg.

Den bleka månen sken på mon,
af hunger tjöt i klyftan lon,
och hundens skall ljöd långt i byn.
Men vandrarn gick vid skogens bryn
I ödemarken låg hans tjäll. —
Det var en kulen julekväll.

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Det börjar mörknar mer och mer,
då han en ensam gosse ser,
som sitter stum på drifvans rand
och andas i sin kalla hand.
Vid kvällens än ej släckta sken
han tycktes halft förstelnad re'n.

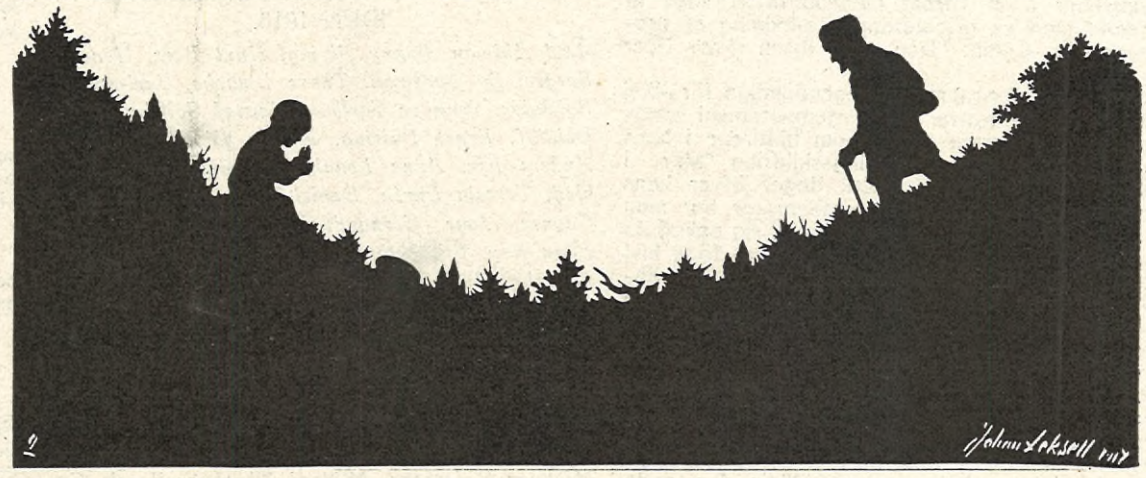

"Hvart leder, arma barn, din stig?
Kom hem till oss att värma dig!"
Så sagdt. Han tog den frusne med
och hann omsider gårdens led
och trädde in till stugans fest
med brödet och sin späde gäst.

Vid muren satt hans dagars tröst
med yngsta barnet vid sitt bröst:
"Du dröjt så länge på din färd.
Kom hit och sätt dig vid vår härd!
Och du också!" — Så öm, så lugn
hon ledde gossen närmre ugn.

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

Silhuetter af Johan Leksell.

Från halmen, glest på golfvet bredd,
till festens måltid, sparsamt redd,
de muntra barnen redan gått.
— Vid muren kvar blef gästen blott.
Hon tog den arme med sig då
och förde honom fram också.

Och när en tacksam bön var slut,
hon tog sitt bröd och delte ut.
"Välsignad är den godes skänk",
så talte gossen från sin bänk,
och tåren i hans öga log,
när han den bjudna skifvan tog.

Hon ville dela som hon delt.
I hennes hand var brödet helt.
Förvånad hon sitt öga fäst
på främlingen sin späde gäst.
Hon undrar, och hon ser och ser,
Han syntes ej densamma mer.

Hans öga brann som stjärnan klart,
hans panna lyste underbart,
från skuldran spridde sig hans dräkt
som dimmorna för vindens fläkt,
och hastigt står en ängel där,
så skön som Skaparns himmel är.

Ett saligare ljus gick opp.
Hvart hjärta slog af fröjd och hopp
Det var en oförgätlig kväll
uti det goda folkets tjäll,
och skönare blef ingen fest,
ty ängeln blef hos dem som gäst.

Porträtt till dagskrönikan.

Ebba Stråhle.

Maria Lundgren.

Ellen Holmgren i bulgarisk dräkt och civil.

Asta Ericson.

Valborg Ulrich.

Från Stockholms horisont ter sig stundom den svenska landsorten tämligen grått i grått i saknad af de kulturimpulser, som komma hufvudstaden till del. Men det finns dock många förmågor spridda öfver vårt vidsträckta land, många som skulle kunna framträda inför en bortskämd hufvudstadspublik och försvara sin plats med heder. En bland dessa är fru Ebba Stråhle, förut bosatt i Nässjö, där hon gjort en värdefull insats i stadens musiklif. Hennes vackra, väl skolade stämma var mycket uppskattad och hon ställde den alltid med största beredvillighet i välgörenhetens tjänst.

*

"Föreståndare för granskning af varumärken hos Kgl. Patent- och Registreringsverket" är en ganska ohandterlig titel, men bakom denna döljer sig en af de många duktiga kvinnliga trotjänare, som i statens verk och inrättningar utföra ett kräfvande arbete. Fröken Maria Lundgren har varit i Patentverket sedan midten på 1880-talet och i statens tjänst sedan 1874, och då hon i dessa dagar fyllt 60 år har hon blifvit föremål för en hjärtlig hyllning från förmän och kamrater i arbetet.

*

Så har hon nu, i följd af sjukdom, slutat sitt arbete å Sanatoriehemmet "Haralds Minne" allas vår högt värderade och afhållna syster Asta. I kristlig kärlek och med aldrig svikande omsorg skötte hon oss sjuka, som hade förmånen vårdas å det vackra, hemtrefliga "Haralds Minne", hvarest syster Asta Ericson tjänstgjorde som föreståndarinna under de sista 14 åren af sin långa sjuksköterskebana i Röda Korsets tjänst. Med förmåga och lifsintresse utförde hon sitt dagliga värf och med ett så älskligt väsende, att vi alltid genomträngdes af djup tacksamhet både till henne och till "Haralds Minnes" ägarinna fru Emily Dickson och dess läkare, doktor P. Gustaf Carlström för deras stora, ädla arbete och för upprätthållande af denna i sitt slag enastående, storstilade välgörenhetsanstalt.

F. D. PATIENT Å "HARALDS MINNE".

*

Marika Stjernstedt har en gång sagt, att svenskarna som folk gjort ofantligt litet för att lätta de af kriget hemsökta folkens börda. Och detta hårda omdöme kan nog äga sin riktighet. Men det finns i alla fall individer bland vårt folk, som gifvit sitt lif — och mer kan man icke ge — i arbetet för de sårade och sjuka, som kriget slagit. Till dem hör doktor Ellen Holmgren, som för kort tid sedan afled i Paris 43 år gammal efter långvarigt lidande, som hon ådragit sig genom öfveransträngning i sitt kall som läkare och sjukgymnast.

Direktör Fredrik Blomdahl.

Fru Holmgren som var bördig från Karlskrona, var sedan en lång följd af år bosatt i Paris, där hon gjort sig ett erkändt namn som sjukgymnast, för hvilken verksamhet hon erhållit utmärkelsen att bli utnämnd till Officier d'Académie Française. Under andra balkankriget ställde hon sig utan ersättning i den bulgariska sjukvårdens tjänst och uträttade där ett utomordentligt förtjänstfullt arbete, som också fick sitt erkännande genom offentliga utmärkelsetecken. Men störst var helt säkert den svenska gymnastens tillfredsställelse öfver den tillgifvenhet och tacksamhet de sjuka ägnade henne. I Paris har fru Holmgren under pågående krig utan tanke på sig själf gifvit sina krafter i sjukvårdens tjänst, tills hon icke förmådde mera. Hon stupade på ärans fält, fast hon aldrig hållit en bajonett i sin hand. Hennes minne lefver.

*

Fröken Valborg Ulrich har nyligen fyllt 50 år. Om på fröken Ulrichs meritlista icke funnes mer än den enda uppgiften, att hon tagit initiativet till varmmjölkautomaterna i Stockholm, så skulle detta vara mer än nog. Men den som likt fröken Ulrich ständigt har sin hörsel skärpt för uttryck af sociala orättvisor och betryck, måste oaflåtligt arbeta för andra. Som sekreterare i Kvinnliga Kontorist- och Expeditföreningen har fröken Ulrich funnit ett rikt fält för sin verksamhet, och det är till mycket stor del hennes förtjänst att föreningen blifvit hvad den är. Den varmt uppriktiga hyllning, som från föreningen kom henne till del på 50-årsdagen, vittnade också om dess medlemmars varma tillgifvenhet.

*

Direktör Fredrik Blomdahl, född 1863, har i år eröfrat idrottsmärket, en ganska märklig bragd för dem som hunnit så långt till års.

(Fort. fr. sid. 830.)

Här är icke platsen att ingå på det kulturarbete i det tysta, som utförts af de gamla lärarinnorna. Hvar och en kan själf i stillhet tänka öfver de lärarinnor man en gång hade som barn, som helt liten och sedermera under skoltiden, och den tacksamhetskuld vi alla stå i till dessa tåliga, för det mesta underbetalta, anspråkslösa arbeterskor i vingården, måste bli klar för oss alla. Det är lyckligt att med Kvällsol ett tillfälle kommit i vår väg att vi utan vår förskyllan kunna afbörda oss en aldrig så ringa del af vår skuldbörda.

Rent litterärt står Kvällsol mycket högt. Med ordet gammaldags, som nämndes i samband med denna publikation bör förstås, att den är välgörande fri från alla dagsjournalistiska synpunkter. Utgifvarna ha velat åstadkomma en vacker och värdig bok, som skulle bringa kulturens frukter till sina läsare, men synpunkten aktualitet har legat dem fjärran, och eftersom denna synpunkt hotar att mer och mer bli den allbestämmande för snart sagdt all litterär verksamhet, kan man icke undgå att känna det som en befrielse att den för en gångs skull fått träda tillbaka.

Vi finna som första artikel Viktor Rydbergs hittills otryckta inledningsföreläsning om den holländska målarkonsten under 1600-talet, hållen i Stockholms Högskola våren 1893 och bland medarbetarna märkas vidare Karlfeldt, Selma Lagerlöf med skissen Hur adjunken fick prostdottern, Anna Sandström, som i en mycket märklig artikel tar till orda mot det moderna arbetsjäktet, Hans Larsson, Carl G. Laurin, Anna Maria Roos, Sven Lidman och många andra.

I en enquête har den allvarliga frågan riktats till en rad framstående uppfostrare och andra: Hvad skulle Ni vilja föreslå en svensk uppfostrare i vår tid att taga till valspråk eller lösen?

Kvällsol med sitt vackra namn och sin vackra uppgift förtjänar att uppmärksammas, må detta gälla som totalomdöme om den nyutkomna kalendern.

ETH. K.

*

Barn- och ungdomslitteratur.

GIF 8—10-ÅRINGEN EN SAMLING ÄKTA folksagor i stället för en mängd små häften med moderna sagor, ja, t. o. m. i stället för fint och elegant utstyrda moderna sagovolymer! är man frestad att tillropa föräldrar, när man ser, hur den riktiga folksagan får vika för dagens författarskap på området, så innerligt välment — men också oftast så blekt, gjordt och kopieradt!

Bland de få nya sagosamlingar, som verkligen hålla måttet, märkas — utom den redan omnämnda Backsippor af J. Oterdahl — Anna Wahlenbergs Lata Lena samt Bland tomtar och troll. Äfven om Lata Lena ej utgör en af författarinnans allra främsta samlingar, står den konstnärligt högt på grund af klarheten i kompositionen, logiken i händelseförloppet, helgjutenheten i fråga om innehåll och form. Därtill kommer noblessen och djupet i uppfattningen. Så roliga och spännande äro f. ö. de flesta sagorna i denna samling, att äfven en vuxen människa fängslas af dem. — Årets Bland tomtar och troll utgör en riktigt läcker liten volym och säljes till det underbart billiga priset af 85 öre. — Äfven här medverkar Anna Wahlenberg med en fin saga; roliga och värdefulla äro också bidragen af Jeanna Oterdahl och W. E. Björk. De färglagda planscherna af Aina Masolle komma att framlocka det ena hänryckta utropet efter det andra, glada, granna och innehållsrika som de äro. Se bara på Blåöga-tösen s. 85!

Julbocken, en jultidning utsänd från samma redaktion (Cyrus Granér) har sin styrka i illustrationerna. C. Küsel, E. Hammar-Moeschlin, A. Masolle, Louis Moe, John Bauer och G. Ankarcrona bidraga med förträffliga saker. G. Ankarcronas kända Skol-examen i Leksand med de granna färgerna är något barn förstå sig riktigt på. Texten synes mig däremot svagare. Kerstin Heds På vandring är för konturlöst idealistisk, och Alfred Smedbergs "Magdalenas rosor" uppkallar till ögonblicklig jämförelse A. Wahlenbergs och J. Oterdahls författarskap på området — hvilken skillnad!

Vivi Horns sagosamling, Hos Sagoféen, synnerligen förtjänstfullt illustrerad af Annie Bergman, innehåller ett par bra sagor men saknar i det stora hela originalitet, och mot förf:s utsago i förordet, att för så vidt sagoféens roll här i världen ej är utspelad, barnen nog skola finna väg till hennes sagor, skulle jag vilja invända, att riktig sagohunger mycket bättre stillas af en samling äkta folksagor — vi ha så många goda sådana eller af sådana beprövade gamla svenska sagor som exempelvis Richard Gustafssons, där ingen imitation af folksagor föreligger. — Morgonsagor af Vilhälm Nordin ha något lössläppt tjufpojksaktigt öfver sig, men det bisarra och paradoxala gör flera af dem svåra för barn att förstå sig på. Roliga och fullt begripliga äfven för småbarn äro emellertid Den glupska guldfisken och Hur Snurre-Burre vardt kronprins — Sagor finnas också i Förr och nu af E. Lönroth, men berättelserna ur verkligheten upptaga större delen af boken. "Den talarsynte", behandlande ett stöldmotiv ur skolans värld, har verklighetsprägel öfver sig, och äfven åtskilliga af bilderna ur fattigmans lif verka äkta, men hvarför detta starka understrykande af de etiska lärdomarna? Bilde, Künstler, rede nicht! Att "tillämpningen" lägges i barnets mun förändrar ej mycket dess karaktär. — Sagor, legender

och verklighetsberättelser äro heterogent blandade i Det var en gång en kounug af Magda Bergquist. Här finnas verkligt gripande saker, såsom Två små bröder, en bild från det hungrande Tyskland, men äkta legenddiktning kräfver mycket mer både i fråga om fantasiens djup och rikedom och stilens utmejsling, än förf. kan prestera. Den gamla klassiska sagan af nyromantikern E. T. A. Hoffman, Nötknäpparen och råttkungen, har utkommit i ny upplaga. Den präglas af förf:s säregna förmåga att sammangjuta underbart och verkligt till en fascinerande helhet. En helt annan kategori sagor representerar den nya Carl Ewald-samling Norstedska förlaget utger. Det är ej mindre än 37 sagor man här får till lifs, och ingen mindre än Louis Moe har illustrerat dem. Visste man inte, hvilken underbar förmåga Ewald har att intressera barn för alla de verkligheter han för dem in i, och kände man ej af erfarenhet, att den hårda lifsfilosofi förf. representerar, går barnen ganska spårlöst förbi, skulle man dra sig för att sätta en så stor Ewaldsbok i händerna på dem. Men nog kunde sagor, präglade af så mycken brutalitet som Metmasken och storken samt Den gamla gärdsgårdsstören lämnats ute.

En julbok, som är nästan fullt ut lika rolig som en sago- eller äfventyrsbok, är den samling biografier öfver A. M. Lenngren, Jenny Lind, A. F. Lindblad och Louis de Geer, som Sv. lärart:s förlag gifvit ut under namnet Sagas julbok. Det är hufvudsakligen de skildrade personernas barndom förf., J. Blomquist, uppehåller sig vid och de bilder han här ger, äro fulla af friskhet och lif. Men det litet magister-aktiga "vår unge vän", "vår Louis" kunde gärna vara borta.

Nyttiga och intressanta böcker för större barn äro skildringarna af Olaus Petri och J. L. Runeberg i Sveriges-Vårs bibliotek. — För de 12—13-åringar, som Björnsons Synnöve Solbakken på originalspråket erbjuder för stora svårigheter, finns en ny svensk upplaga. Öfversättningen är gjord af Karin Jensen.

Af årets flickböcker finns ingen, som är litterärt värdefull. Rolig och riktigt rar med sin underström af osjälfviskhet och solskenslynne är emellertid Sylvias julferier af Mary Piper i det Fritzeska biblioteket. Sju syskon på äfventyr af Bessie Marchant i samma serie konkurrerar i fråga om titeln på ett olyckligt sätt med Ethel Turners förtjusande Sju syskon, hvilken utgör äkta diktning, något som omöjligen kan sägas om Sju syskon på äfventyr. Flickornas julbok innehåller berättelser af J. Otterdahl, H. Nyblom, E. Edquist, E. Lundberg, U. Linder och E. Kuylenstierna-Wenster. Sistnämnda författarinna ger en riktigt stämningsfull bild af "Jungfru Solsken", Anders Torstenssons väna dotter, och J. Oterdahls "Styfmor" har stark varaktighetsprägel. Som helhet bär boken emellertid knappt upp namnet Flickornas julbok. Anmärkningsvärdt billig är den emellertid — 75 öre — Mycket obetydlig och i själfva verket endast en upprepning af fjolårets Bertingbok är E. Kuylenstierna-Wensters Barbro Bertings ungflicksår. Att Hökerbergska förlaget velat lancera en så oerhördt tom och yflig bok som V. Ricels Fröken Dik roar sig, förvånar i hög grad, då man minns, hur enhällig svensk press förra julen var att utdöma föregångaren. Lyckobarnet af Julli Wiborg representerar en alldeles motsatt ståndpunkt och kan i sitt slag kanske anses värdefull, men det kräfs ofantligt mycket mer religiöst djup samt psykologisk och teologisk bildning för att i diktens form behandla religiösa problem. I själfva verket hoppar förf. öfver det, som väl skulle vara hufvudinnehållet i boken — hur dess hjälte vinner en ny, positiv lifsåskådning.

Bland det 10-tal pojkböcker som kommit mig tillhanda är det endast en och annan, som har verklig raison d'être. — I Pojkarnas äfventyrsbok ger G. Lindvall oss en indianhistoria, där hjälten är en ung svensk gosse, som följt med föräldrarna till Brasilien. Det är något käckt och friskt i skildringarna, men boken går inte upp mot "På jakt efter en morbror" af samme förf. Pojkarnas julbok innehåller berättelser af flera olika svenska författare, bland dem G. Lindvall, E. Grip, J. Bratt och W. Swahn. Kapten Bobs färder i Afrika med sin journal-karaktär ökar på intet sätt Daniel Defoes ära, och Rajahns vän af Axel Holm är för utdragen för att bli riktigt rolig. — Af de 6 (!) äfventyrsböckerna från B. Wahlströms förlag, däraf 5 i 1-kronasserien, är den nya upplagan af Björnjägarens son af K. May, liksom Blockhuset vid Hocking River af E. Ellis att rekommendera. — Svarta Falkens hemlighet af A. Kerfve är rent underhaltig både i fråga om innehåll och form. Se i fråga om språket ex. sid. 169! — Både förlaget och de svenska pojkarna skulle fara väl af om i fråga om äfventyrsböcker kvaliteten höjdes och kvantiteten minskades. Uppsjön af medelmåttiga eller dåliga indianböcker hindrar bl. a. pojkar att fördjupa sig i historisk litteratur af så förträfflig art som exempelvis C. Grimbergs Svenska folkets underbara öden. Af den s. k. ungdomsupplagan af dessa roliga och verkligt spännande skildringar ur vår historia föreligga nu 6 delar färdiga. Det är en lämplig julgåfva till svenska pojkar.

En äfventyrsbok, som på grund af det soignerade och smakfulla i utstyrseln, papperets kvalitet m. m. betydligt höjer sig öfver alla de förut nämnda är Kaparekaptenen af K. May. (Wahlström & Widstrand). Boken är ju ej ny, men utgör en af Mays bättre. — Sigge Strömbergs Två tjufpojkar i skolan står högre än förf:s tidigare. Hjalmar Wallanders De fyra, har kommit mig tillhanda i allra sista stund. Pärlfiskare af A. Mac Donald bearb. af R. Melander, är en intressant och välskrifven volym.

I sista stund har också kommit mig tillhanda en liten förtjusande bok om en lappflicka, Inga Marja Svonni, af M. Edquist, hvilken väl kan taga upp täflan med J. A. Fries Lajla. Till Anna Maria Roos nya Onnemobok med dess många roliga visor, sagor och hemskildringar återkommer jag i ett annat sammanhang.

*

För musikaliska barn blir Trollfar i Snurreberget, en serie barnvisor af Cyrus Granér med musik af H. Söderström, en välkommen julklapp — skada bara, att taflorna ej stå i jämn höjd med text och musik — och alla barn kunna ha mycken glädje af tre roliga spel, Lär känna Sverige, Blomsterspelet och Den lustiga staden, som kommit ut på Eliasons förlag. — För ungdomen är Ungdomens kronkalender en praktisk och treflig julklapp.

MARIE LOUISE GAGNER.

*

Tankar om heliga ting, samlade af S. H. H. är en samling utdrag ur predikningar, föredrag och essayer af framstående författare på det religiösa området i vår tid. Böcker af liknande slag finnas ju, men urvalet är här gjordt med anmärkningsvärd takt och urskillning. Det lilla häftet, med sin smakfulla utstyrsel kostar endast 1 krona.

M. L. GAGNER.

Offervilja.

HVILKET VEMOD I DESSA TVENNE ORD: de gamla! Huru mycket af lifvets bittraste ve uttryckes ej i dem. Det synes mig som om låge i dem förborgade den stora sorg, hvilken tigande bor på djupet i hvarje människobröst, — sorgen inför det oundvikliga, det, som intet lefvande kan undandraga sig: lidandet och döden.

Kanske anse många att det nu — efter införandet af de Gamlas dag — är väl beställdt för ålderdomen, att humanitetskänslan gjort sig gällande och att nöden jagats på flykten, att inga gamla ögon längre gjuta tårar och att inga darrande händer längre famla efter lifvets nödtorft.

Tror man verkligen det?

Man tänker på de gamla en dag — säger en! — af årets trehundrasextiofem... Den dagen tänker man på ålderdomen, d. v. s. man roar sig och "tänker", man spelar på lotteri och "tänker", man är i allra högsta grad "human".

Jag tillåter mig att föreslå en annan och högre humanitet och ett djupare tänkesätt: Låtom oss visa, att de gamla bygga och bo i våra hjärtan. Låtom oss visa, att vi tänka på dem alla dagar genom att vi hvarje vecka aflägga en liten frivillig skattepenning åt dem: högst en krona, minst tio öre. Jag tror, att alla — att enhvar som vill — kan vara med om detta. Denna stilla, tysta barmhärtighet utan ackompanjemang af pukors och trumpeters klang, utan det offentliga välgörenhetsmärket på sin panna — skulle gå som en aldrig sinande kärleksström hän emot dem, som digna under den fyrdubbla bördan af ålderdom, sjukdom, fattigdom — och ensamhet. Jag tror, att äfven de bland oss, som privat ha sin kära gamla skyddslingar att hjälpa, likväl kunna och böra taga sig an denna nya skatteidé för att ge de andra mod och framför allt uthållighet nog att genomföra tanken nu och för all framtid.

Kärleken lefver af evighet i evighet, — så må då själar röras och handla enligt kärlekens eviga lag.

LUCIE LAGERBIELKE. (Vitus).

Med anslutning till här ofvan — först i "Ljusglimt" — framställda förslag ha vi undertecknade beslutit bilda föreningen "Offervilja", med ändamål att genom frivillig själfbeskattning hjälpa fattiga gamla. Anmälningar om inträde i föreningen mottagas af undertecknade; de frivilliga skattebeloppen äfvensom penningbidrag, afsedda att stödja föreningen vid dess start, kunna insändas till undertecknade Mia Leche-Löfgren och Frida Tjerneld.

Understöden komma att utdelas dels genom, dels i samråd med redan befintliga sociala institutioner.

Vi hoppas att organisationen på nyåret skall ha framskridit så långt att den kan omfatta hela landet. Personer i landsorten, som önska bilda filialkommittéer, kunna hänvända sig till undertecknade. Vi vore tacksamma om tidningar landet rundt ville intaga detta upprop.

Lucie Lagerbielke. Författarinna. Villa Vita, Lidingön. Mia Leche-Löfgren. Statsrådinna. Norr Mälarstrand 22. Jenny Lindhagen. Borgmästarinna. Äppelviken. Lisen af Sillén. Fru. Karlavägen 3. Frida Tjerneld. Fru. Birger Jarlsgatan 73. Henny Widström. Fru. 2:dra redaktör i Vita Bandet. Lidingö Villastad. Louise Hagberg. Amanuens. Floragatan 17. Anna Maria Roos. Författarinna. Villa Roos, Lidingön. Anna Knutsdotter Sparre. Ordf. i Gust. Vasa skyddsfören. Karlbergsvägen 16.

LE CONCERT MODESTE.

Nya

Gabriel Burmeister

Gravyrer

I Konsthandeln

eller direkt från

KONSTFÖRLAGET GRAFIA

Karlbergsvägen 40.

Allm. Tel. 250 75 Stockholm Riks-Tel. 162 53

FÊTE JOYEUSE.

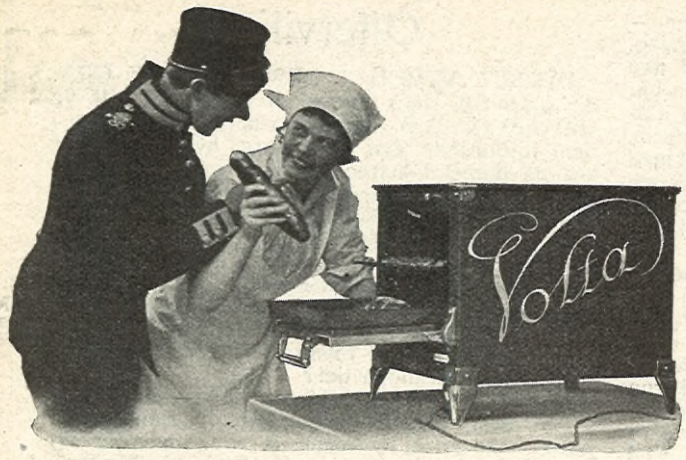

Vägen till mannens hjärta — går genom hans mage.

VOLTAS elektriska kok- och värmeapparater hjälpa Er att övervinna de svåraste hindren.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
Ulfsunda pr Stockholm.
Utställn. Birgergarlsgatan 21 (intill Stureplan).

Recept å Kornflingekex af Svalöfs Kornflingor.

1 kkp. tjock grädde
1 kkp. vatten
3 hg. kornflingor
1 hg. hvetemjöl
2 tsk. bakpulver
50 gram smör
1 msk. socker
½ tsk. salt

Beredning: Vattnet, grädden, sockret och saltet blandas med kornflingorna, därefter tillsättes smöret och sist mjölet, hvari bakpulvret blifvit inblandadt. Degen kaflas ut och naggas. Med mått uttagas kakor af önskad form, hvilka gräddas rostgula i medelmåttig ugnsvärme.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 **Karlstad** Etabl. 1850
Rikstelefon namnanrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

I alla väder
är
Gahns Maniol
det bästa för huden.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR

VECKAN 23—29 DEC. 1917.

SÖNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; njursauté med potatis; te eller knallkaffe. Middag: Oxrulader med kokta morötter och potatis; äppelkompott med grädde.

MÅNDAG. (Julafton) Frukost: Bröd; smör; bräckkorf med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Lutfisk med mjölksås; ärter och potatis; julgröt med mjölk; klenärter med sylt.

TISDAG. (Juldagen) Frukost: Bröd; smör; stekt julgröt (rester från julafton) med lingon; wienerschnitzel med potatis; kaffe eller te. Middag: Grönkål med äggkulor; rimmad rökt, kokt svinkarré med Cumberlandsås grönsaker och potatis; enkel smörtårta med fruktfyllning.

ONSDAG. (Annandag Jul) Frukost: Bröd; marmelad; stekt grynkorf med lingon; kaffe eller te. Middag: Kokt, rimsaltad fårbringa med brynta kålrötter och potatis; Saftkräm med grädde och sockerspån.

TORSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; hafregrynsgröt med mjölk; stufvad lutfisk (rester från julafton) med potatis. Middag: Brynt hvitkålssoppa med frikadeller; plättar på torrmjölk med lingon.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; omelett med stufvade svartrötter; te. Middag: (Vegetarisk): Korngrynsbullar med grönsaker; äppelpyramid med grädde.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; marmelad; sill med äggstanning och potatis; kaffe eller te. Middag: Blodpudding med lingon; saftsoppa.

AKTUELLA, allmännyttiga böcker.

Anna Olsson:
Praktisk Kokbok.
Pris 3 kr.
4:e uppl. **20**:e tusendet
Obs.! Ett stort antal nya, värdefulla recept

Elisabeth Wærn-Bugge:
Hemmets Vävbok.
200 illustr.
Häft. 1.50, klotb. 2 kr.
4:e uppl. **12**:e tusendet

Hanna Kamke:
Blomsterodling i hemmet.
Häft. 1.75, klotb. 2.50.
2:a uppl. **5**:e tusendet.

Erhålles i varje bokhandel. Hög rabatt åt kommissionärer. Katalog och villkor gratis. Rekv. fr.
Lindblads Förlag, Uppsala.

Dra' till Helsingland!

och ni finner Sverges förnämsta specialfabrik för tillverkning av alla och absolut bästa slags putsmedel: Metallputs, Silverputs, Zinkputs, Spiselputs, Knivputs och Fönsterputs m. fl. Fabrikens namn: A.-B. Tekn. Fabr. Nordstjernan, Söderhamn.

RECEPT:

Julgröt (f. 6 pers.). 2 dcl. risgryn (omkr. 2 hg.) 1 lit. vatten, 25 gr. smör, 3 dcl. tjock grädde, 10 gr. salt, 15 gr. socker.

Beredning. Risgrynen sköljas, skållas, påsättas i kokande vatten, och få koka tills de äro mjuka eller omkr. 1 tim. Då tillsättas det kalla smöret och den till hårdt skum slagna grädden, hvarefter gröten upphettas, men den får ej koka. Gröten afsmakas med salt och socker och serveras med mjölk eller grädde.

Rimmad svinkarré (f. 8—10 pers.). 2 kg. karré, 1 hg. salt, 45 gr. socker, 3 gr. salpeter.

Till kokning: vatten och, om så önskas 3 dcl. franskt vin.

Till stekning: 5 dcl. buljong eller köttsky.

Beredning: Öfre, fetaste delen af karrén är bäst. Den ingnides med en blandning af salt, socker och salpeter, lägges i ett djupt fat och får ligga 4 dygn, hvarunder den vändes och gnides 2 ggr. om dagen med den lake som bildats. Karrén sköljes väl i kallt vatten, torkas och varmrökes 2 tim., hvarefter den får ligga i kallt vatten omkr. 1½ tim. Den påsättes i kallt vatten, och vinet, om så önskas, får hastigt koka upp, skummas och får koka 15 min. Kastrullen sättes i koklåda och får stå däri omkring 2½ tim. då karrén bör vara nätt och jämt genomkokt. Den lägges i en långpanna och brynes vackert i mycket varm ugn, under det den spädes med litet köttsky eller buljong och öses flitigt. Skäres, lägges upp på benet, garneras och serveras med grönsaker och om så önskas, med Cumberlandsås.

Enkel smörtårta (f. 12 pers.). 210 gr. halfkokt, rifven potatis, 210 gr. tvättadt smör, 185 gr. hvetemjöl.

Till fyllning och garnering sylt eller äppelgelé.

Beredning: Potatisen, som skall vara fullkomligt kall, blandas hastigt med smöret och det siktade hvetemjölet. Degen delas i 3 delar, hvilka utbredas på pannkakslagg och gräddas i ej för varm ugn. Mellan bottnarna bredes sylt, äppelmos eller äppelgelé. Tårtan garneras med vispad grädde i rutor och i rutorna lägges sylt eller gelé.

Stufvad lutfisk (f. 6 pers.). Omkr. 6 dcl. kokt, urbenad lutfisk (rester), 50 gr. mjöl, 3 dcl. mjölk, 4 dcl. lutfiskspad, salt, hvitpeppar, 1 tsk. socker, 1 tsk. senap (15 gr. smör).

Beredning: Fisken skäres i små jämna bitar. Mjölet röres ut med mjölken. Lutfiskspadet kokas upp, afredningen tillsättes och såsen får koka 8 min. Fisken blandas i försiktigt, så att den ej mosar sig, stufningen får ett uppkok, afsmakas med kryddorna och litet senap, om så önskas. Om smör finnes, iröres detta sist, i annat fall kan med fördel litet grädde tillsättas. Serveras med potatis. Finnes rester af kokt potatis, kan den skäras i skifvor och blandas i stufningen, som därefter får ett uppkok.

SVAR

(Forts.)

N:r 373. Det är i allmänhet damen, som det tillkommer att föreslå titlarnas bortläggande, men det mest praktiska torde vara, att man anordnar det så, att en gemensam vän eller väninna »står fadder», d. v. s. väcker förslaget. En herre bör ej för en dam föreslå bortläggande af titlarna annat än då han är så mycket äldre, att damen kan kalla honom för farbror. Fru M—stedt.

N:r 374. Fru Envall-Gardells husmoderskola, Karlstad, kan på det varmaste rekommenderas som lämplig åt »Ung flicka». Britt Sommar.

— Vänd er till fru Elisabeth Östman-Sundstrand, känd sedan många, många år af Iduns läsekrets. Hon har en hushållsskola, och hos henne skall ni alldeles säkert bli belåten. Se för öfrigt annonsen. Ebon.

N:r 375. Naturligtvis kan man det. Men inte är det lönt att göra det alldeles enbart. Det skulle ta alldeles för lång tid att mata kaminen med sådant. Jag har hört beskrifning på tillvägagåendet. Man kramar ihop tidningspapper i hårda bollar. De doppas sedan i vatten och läggas att torka. Man kan också lägga ett par tallkottar eller en grankotte ini hvarje pappersboll, hvilka sedan blötas och få torka. Detta sätt att elda säges utveckla en stark värme. Vill man i hast laga något, så kan man elda med papper. En person har i denna fotogenbristens tid gjort på följande sätt. En stekpanna af plåt sättes på en trefot — man kan också ha ett tomt fotogenkök — så rullades en tidning ihop, lång, hård och smal, den tändes i ena ändan och fördes under stekpannan. Allt efter som den brann upp flyttades den in, så att lågan fanns under pannan. Men det är bäst att ha de där papperstillställningarna färdiga i förväg, först doppade i vatten och sedan torkade. När man så

FERROL

är det kraftigast aptitgifvande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DROGHANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM
Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.50
BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILL GT!

Elegant
kemiskt tvättad o. prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Lägg i kokboken

eller anslå i köket »Några beprövade recept för bakning af tårtor m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjölet.
Burkar à 15, 25 och 50 öre.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

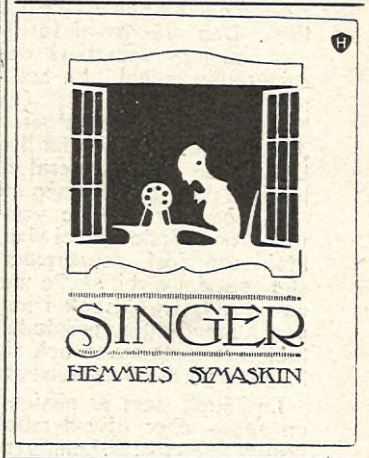

Ärade husmödrar!
Hvarför köpa toilettvål och betala höga priser?
Finaste parfymerade toilettvål, Sasolfabrikens välkända fabrikat, elegant inslagen, till pris kr. 11:85 i kart. om 1 duss. Om 5 duss. tagas samtidigt sändes portofritt. Rekvtorde snarast insändas, då lagret är begränsadt.
SAVON FLEURS NEDERLAG, Söderhamn.

Annonsera i Idun!

Wessel & Vett
Kungl. Hofleverantör
MALMÖ
S. SVERIGES STÖRSTA VARUMAGASIN

Orientalisk mattutställning
pågår 1 Okt.—23 Dec. Gust. Ad. Torg 6 mitt emot katolska kyrkan

JULPRESENTER

i stilfulla moderna mönster
Besök våra Julutställningar!
Lokalerna öppna till kl. 8 e. m.

KUNGL. HOVLEVERANTÖR
De Svenska Kristallglasbrukens Försäljningsmagasin
20 Birger Jarlsgatan Regeringsgatan 5

vill koka något fort, så bör man ej glömma att lägga lock öfver pannan.
Ebon.

N:r 376. Fråga någon annan linnesömmerska eller i sådana affärer, där linnesömnad tages emot eller hos dem, som ge lektioner i linnesömnad. Se t. ex. annonsen angående lektioner i linnesömnad i samma nummer däri eder fråga stod; sista sidan, andra annonsen, mellersta spalten.
Ebon.

N:r 377. Kunde hon väl få lämpligare vård än i sitt eget hem, om ni därtill ville engagera lämplig, kunnig, i saken utlärd person, hvilken ni alldeles säkert genom lämplig annons skulle få reda på, eventuellt flera att välja emellan. Annonsera framförallt i Idun, under noga påpekande af edra önskemål och hvad det gäller.
Ebon.

— Skrif till fru Emelie Wigelius, Björknäs, E d. Kanske kan hon taga emot er dotter. Hon har nämligen brukat taga emot inackorderingar och lär för tillfället ha en äldre dam hos sig, som visst ej är fullt normal.
A. F.

N:r 378. Skulle ni inte kunna vända er till Frigga Carlberg, Göteborg? Hon har hjärta för alla olyckliga och är en framstående nutidskvinna, som känner alla de sociala formerna och vet hur man skall gå till väga i ett som annat. Hon är medlem af flera styrelser etc., så det blir nog ej svårt. Stackars lilla frågande »olycklig moder»! Men hufvudet upp! Vi ha kommit till tider, då man hjälper de olyckliga mödrar, som ensamma få sona hvad andra varit med att göra ina.
Ebon.

— Alla svenska lagbestämmelser, som utfärdas, finnas i Svensk Författningssamling. Vänd eder till något offentligt bibliotek, där ni säkert får anvisning på vederbörlig årgång — och nummer — af Sv. Förf.-saml.
Fru M—stedt.

N:r 379. Vänd eder till Fredrika Bremer-förbundet, som med all säkerhet skall kunna hjälpa eder till en plats, allra helst när ni är kunnig i så mycket.
Ebon.

— Ni kan ej tro, hvilket djupt medlidande jag känner för er, då jag själf är döf och äfven jag beroende af mitt arbete för uppehället. Lyckligtvis har jag fått en plats, där det mer gäller se och se upp än höra. Men ledsamt är ju i alla fall att ej höra normalt. Det ä r ett lidande. — Hur skulle det vara för er att försöka få anställning att t. ex. räkna pengar antingen på en bank eller annat större affärsföretag, t. ex. vid spårvägskontor eller dylikt. Om ni är bosatt i Stockholm eller i annan stad, där spårvägar finnas, så hör efter, och jag hoppas ni måtte lyckas!
A. F.

— Med innerligt deltagande har jag läst eder fråga. Ni har rätt. Få kunna vara mer vanlottade än de döfva. Under det de döfstumma ha sina skolor och föreningar har intet blifvit gjort för de vid senare år döfblifna. Ensamma och oförstådda få de kämpa och lida. Någon förening af det antydda slaget finns ej och kommer nog ej heller till stånd förrän de döfva själfva taga saken om hand. Undertecknad är mycket intresserad för bildandet af en dylik förening och om den frågande sätter sig i förbindelse med undertecknad kunde kanske något göras i saken. Min adress finnes å Iduns redaktion. Något arbete kan jag ej skaffa er, men är det mitt innerliga hopp att andra i sina svar skola kunna råda er i det fallet.
En af de många.

N:r 380. Vänd eder till en jurist, som kan taga sig an eder sak och som äfven kan tala med er man, så att ni får hvad ni skall ha. Synd om er. Men fatta mod.
Ebon.

N:r 381. Lägg alltid babykläderna först i kallt vatten, helst öfver natten. Passa så på att använda badvattnet, där ju alltid litet tvållödder är kvar, till första öfvertvättningen. Tvätta dem sedan än en gång med Sunlighttvål eller Hudiktvål, som är utmärkt och dryg. Och laka dem sedan med björklut. — Det tvålvatten ni användt bör ej slås bort utan använd det nästa gång för första öfvertvättningen, då ni kanske ej alltid har badvatten till hands. — Att kläderna skola sköljas i flera kalla vatten behöfver nog ej tilläggas.
A. F.

N:r 382. Har ni ej något annat emot eder make än att han är gammal och ni ha olika temperament, så gå till doms med eder själf. Har ni gjort hans lif så ljust ni kunnat och sökt att vara hans bästa vän och förtrogna, ej endast älskarinna, som så många kvinnor tro vara nog? Har ni en man som är god och aktningsvärd och som ni äktat af fri vilja, då måste felet vara edert (att ni är olycklig) och då är det er skyldighet, att vakna upp ur eder själfviska dvala. Arbeta och sök efter den sanningens äkta pärla, som man finner genom att vara god och uppoffrande och göra sina närmaste och sin omgifning så nöjda som möjligt med sin tillvaro — främst sin make, för så vidt han icke är en hård och elak människa eller lastbar och förfallen i ovanor, ty i så fall är skilsmässa eder enda räddning från verklig olycka, äfvenså om ni är kär i en annan (eller om er make är det) i hvilket fall äktenskapet är en förnedring.
Sophie.

— Mitt bästa råd till eder är att upptaga ett litet barn i edert hem, och om mannen icke äger barn i föregående gifte, adoptera det. Att ägna sig åt välgörenhet, om man så kan, är ock ett bra sätt. Försök för öfrigt att omhulda eder make, som det egnar och anstår en hustru, då skall ni bestämdt trifvas och bli lycklig igen. Fördrif ej tiden, den flyr hastigt ändå.
Deltagande.

— Uppgif adress och insänd porto till Iduns redaktion för öfversändande af flera svar.

(Forts.)

STEINWAY & SONS

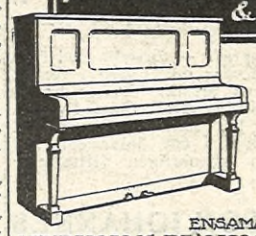

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBSBERGSGATAN: 39.

INTRESSANT BOKNYHET!

I dagarna har utkommit

Bröllopsresan

af

Charles de Coster,

den populäre flamländske folkdiktarens berömda kärleksroman.

För första gången i svensk öfversättning.

»Bröllopsresan» är ett af den flamländska litteraturens klassiska arbeten.

Arbetet, som prydes af Arthur Grünebergs 12 originalteckningar, kostar kr. 2:50, inbunden 5 kr.

Finnes hos alla bokhandlare.

Bokförlags A.-B. Svea
Lästmakaregatan 10,
Stockholm.

ÖSMO-LOTTERIET
till förmån för
Stockholms Folkskollärarinnors Husmoderskola.

15,000 VINSTER.
Var 7:de lott vinner.
Sammanlagt vinstvärde 110,000 kr.
Pris pr lott 2 kronor
(+ 10 öre för stämpel).
Endast svenska varor.

Huvudvinster:

	Värde Kr.
1. **Lantegendomen Karö** i trakten av Dannemora, om 21 tld åker och äng, 33 ½ tld skogs- och hagmark, avverkningsbar ståndskog till värde av c:a Kr. 3,000:—. Corps de logis om 4 rum och kök,, talrika andra byggnader m. m.	8,000:—
2. **"Lillstugan"**, vinterbonad villa om 3 rum och kök, uthus m. m. å fri och egen grund vid Tungelsta jvgst.	7,500:—
3. **Möblemang** till 3 rum från Nord. komp.	5,000:—
4. **Sportstuga** om 2 rum och kök ritad av arkitekt Odel	3,000:—
5. **Antik klaffbyrå**, valnöt med inläggningar	2:000:—
6. **Motorcykel** från Huskvarna	1.975:—
7. **Sängkammarmöbel**, polerad björk	1,400:—
8. **Antikt skåp**, alm, jakaranda och valnöt	1,200:—
9. **Tennsamling** m. hyllor	1,000:—
10. **"Senta"**, byst i marmor av John Runer	1,000:—
11. **Dampäls**, bisam med besättning och muff av bäver	900:—
12. **Juvelring**, safir, briljanter och platina	850:—

Dragning den 29 Dec. 1917.

Insänd rekvisition, märkt I. 1., adress Osmo-Lotteriet, Artillerigatan 60, Stockholm, hvarefter lotter sändas mot postförskott för lotterna à Kr. 2:10 pr lott jämte kostnad för porto och dragningslista.

Dragningslistan, som utkommer 2 à 3 veckor efter dragningen, tillställes utan särskild begäran enhvar, som köpt lott direkt ifrån hufvudkontoret.

Kvinnornas revolution inom Englands industri.

Mrs Humphry Ward
KRIGETS MASKINERI.

Pris Kr. 3:50.

Den kända engelska författarinnan mrs Humphry Ward ger i denna bok en medryckande skildring av krigets väldiga maskineri. Huvudintresset knyter sig vid framställningen av kvinnoarbetets inmarsch på den engelska verkstadsindustriens område. En bok för alla kvinnor.

Hjalmar Lundberg & Gösta Olzon.

JORDEN
af
EMILE ZOLA.

Aldrig förr utgifven i svensk öfversättning. Pris 1 del. 3:50. Finnes hos alla bokhandlare.

BOKFÖRLAGS A.-B. SVEA,
Stockholm.

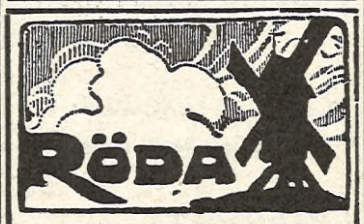

Sveriges elegantaste biografteater.
2 föreställningar dagligen
kl. 7—9, 9—11 e. m.

AFTON-TIDNINGEN

Huvudstadens
enda vänstersinnade
kvällstidning

Utmärkt annonsorgan.

Billig
Innehållsrik

PRENUMERERA PÅ
AFTON-TIDNINGEN

LILJEDAHL, E.

VITALIS NORSTRÖM. I.

Pris kr. 8: —.

Denna biografi — försedd med fyra helsidesplanscher och bilder i texten — ger en på primära källor byggd framställning av Norströms liv och verksamhet till hans femtionde år. Verket utgives i två delar och har erhållit en synnerligen tilltalande utstyrsel.

JOHNSSON, JOHANNES

FÖR HUSANDAKTEN.

Pris inb. kr. 6: 50.

Den bekante föregångsmannen inom den norska missionsverksamheten och den framstående kyrkomannen har i denna andaktsbok vänt sig till den modärna människan. Boken kan sägas vara hans efterlämnade testamente och ett ytterst värdefullt sådant.

FLORENCE BARCLAYS BÖCKER:

6. uppl. 11. tusendet af
Rosenkransen 2 delar. 4.50

4. uppl. 7. tusendet af
Hennes nåd på Shenstone 2.75

3. uppl. 6. tusendet af
Den heliga stjärnan 3.75

3. uppl. 9. tusendet af
Tidens hjul 1 kr.

2. uppl. 5. tusendet af
En trädgårdsidyll 2.75

2. uppl. 5. tusendet af
Giftträdet 2.50

2. uppl. 4. tusendet af
Doktor Dick 2 delar. 4.50

2. uppl. 5. tusendet af
Skiljeväggen 2 delar. 4.50

2. uppl. 4-5. tusendet
under tryckning af förf:s nya till julen utkomna bok
"Mitt hjärta det är där"
1.25

GENE STRATTON-PORTERS BÖCKER:

Årets volymer:

2. uppl. 3. tusendet af
Vid regnbågens fot 3.—

2. uppl. 4. tusendet af
Michael D'Halloran
En irländsk pojkes roman. 2 delar. 5.50

Nya upplagor i år:

3. uppl. 5. tusendet af
Freckles 2.50

4. uppl. 6. tusendet af
Drömflickan. En bok om stark och ren kärlek.
2 delar. 4.50

Stockholm. Fahlcrantz & C:o.

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

1918

Sveriges mest spridda dagblad.

SJÄLVSTÄNDIG
FRISINNAD
DEMOKRATISK
NATIONELL

Den, som inser behovet av att genom en daglig huvudstadstidning följa denna märkliga tids händelser runt om i världen och inom vårt eget land, kan icke bättre tillgodose detta behov än genom att prenumerera på Stockholms-Tidningen för 1918. Prenumerera före jul, så att tidningen kan komma Er till handa omedelbart vid årsskiftet! Stockholms-Tidningens utrikestelegram citeras i världspressen, och ingen svensk tidning äger bättre resurser att följa krigets och den blivande fredens historiska fakta och händelseförlopp. Inrikesnyheter genom egna korrespondenter från alla delar av landet.

Prenumerera å närmaste postanstalt
FÖRE JUL.

DAGLIG UPPLAGA **160,000** à **170,000** EX.

GLÖM ICKE
ATT PRENUMERERA PÅ

'BARNGARDEROBEN'

ILLUSTRERADT MÅNADSBLAD FÖR BARNKLÄDERS FÖRFÄRDIGANDE.

Pris för helår Kr. 4: — å närm. postkontor eller bokhandel.

KVINNL. KONTORISTFÖRBUNDETS I GÖTEBORG

LOTTERI.

Vinster från 10,000 kr., 4,200 kr., 2,500 kr., 2,500 kr., 2,000 kr., 1,500 kr., 1,200 kr., 800 kr., 700 kr. o. s. v. till ett sammanlagdt värde af

80,000 kronor.

Då en del lotter ännu återstå, har dragningen framflyttats till dag inom den närmaste tiden, då lotterna slutsålts.

Lotter à 2 kr. hos kollektörer eller mot postförskott från Lotteribyrån, Korsgatan 4, Göteborg.

Göteborgspressen lofordar i starka ordalag den gedigna och smakfulla vinstutställningen.

Hvar 10:e lott vinner!

ETT FÄRGRIKT BILDGALLERI!

Kärleken och romantiken

av

Alfred Wien

Till svenska av *Ernst Lundquist*
Pris häft. 8: 50, inb. 11: 50.
Med 33 porträtt.

Hugo Gebers Förlag, Stockholm.

SKÅNSKA DAGBLADET

med dess speciellt för damerna redigerade söndagsbilaga

HEMMET

bör ej saknas i något hem.

Vaket - Lättläst - Självständigt
Intressant, mångsidigt innehåll.

HEMMET bjuder hvarje vecka på omväxlande förströelseläsning, notiser om kvinnans politiska rösträtt, goda råd, tidsfördrif m. m. Rikt illustreradt.

Tidningens storartade spridning, **72,000 ex. dagligen,** vittnar om dess goda innehåll.

Pris endast Kr. 2: — i kvartalet.

Prenumerera genast!

Julens vackraste böcker äro:

BENGT BERG
Min vän fjällpiparen
Kr. 15: —, inb. 18: —

RICHARD BERGH
Fransk konst i Nationalmuseum
Kr. 28: —, inb 30: —

FREDRIK BÖÖK
Esaias Tegnér. *Del I*
Kr. 18: —

GUSTAF CEDERSTRÖM
Nya funderingar
Kr. 9: —, inb. 11: 25

CARL G. LAURIN
Våld och väld. *Tredje uppl.*
Kr. 12: —, inb. 15: —

MARGARETA
Från blomstergården
Kr. 7: —, inb. 9: 50

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

BOKFÖRLAGS A.-B. SVEAS VECKONYHETER!

En ypperlig äventyrsbok!

är

ROBERT LOUIS STEVENSONS

enastående äfventyrsskildring

David Balfours sällsamma äfventyr

Stevenson, den världsberömde engelske författaren, är bl. a. förut känd för svenska läsare genom sina märkliga Söderhafs- och sjöröfvarromaner. Hvilken pojke har ej läst »Sjöröfvarens testamente»?

Stevenson är en af världslitteraturens allra främsta författare och ouppnådd som äfventyrsskildrare.

Arbetet, som prydes af ett tiotal illustrationer af artisten Nils Svahn, kostar 3: 50.

Amerikanska s. k. Prima Herr Ankar-Ur. Lentilefaçon.

Eljin-Ur

Fem års garanti. Säljes så långt förrådet räcker till endast kr. 6: 50 per st. Två stycken endast kr. 12: — fraktfritt. Om ej till belåtenhet få desamma returneras. Skrif i dag och rekvirera direkt från importören.

VARUAFFÄREN

Norrköping.

Billigaste priser! Stor sortering. Försäljare sökas. Begär prosp. Många andra lättsålda artiklar. Julpresenter.
Sv. Kokladfabriken, Näsviken.

MUSIK-INSTRUMENT

Endast prima och väl justerade: Gitarrer, mandoliner, gitarrmandoliner, gitarrlutor, violiner, violonceller, cittror, konsertinor, dragspel, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument, sextetter af förstklassig svensk och böhmisk tillverkning, trummor, fodral, strängar och öfriga tillbehör. Triumphoner (talapparater och ljudskifvor med frälsningsarméstycken. Orglar från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp af orglar.

Frälsningsarméns Handelsdepartement,
Östermalmsgatan 24 och 26, Stockholm 5.
Telefoner: Riks 85 81, Allm. 63 72.
Filial: S. Allégat. 9, Göteborg. Rikst. 73 76

Rikt illustrerad varukatalog, innehållande fullständiga varu- o. prisuppgifter, sändes på begäran gratis och franko.

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta *avskrifter* när Ni svarar på annons om ledig plats.

MUSIKALISK, ung, bildad flicka får plats att förestå o. sköta bättre herres hem. Vidare meddela: M. Palmquist & C:o, Förmedlingsafd., 17 Malmskilnadsgatan, Stockholm.

BILDAD, frisk, verkligt huslig, sympatisk kvinna omkr. 30 år (helst verkligt musikkunnig) med ideel och fördomsfri anläggning får god plats (50 kr. i månaden) hos äldre ensam högre ämbetsman (änkling) om ansökan med fo t o och betygsafskrifter sändes till »Trygg framtid 50 kr.» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f .v. b.

UNDERVISNINGSVAN yngre lärarinna med god kompetens får v. t. 1918 plats hos ingenjörsfamilj i Dalarne att undervisa 3—5 barn i 3 och 2 förb. Svar med löneanspråk, betygsafskrifter, referenser och porträtt till »Dalarne 1918» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå Stockholm f. v. b.

NÅGRA ELEVER mottagas f. n. å Grand Hôtel och Grand Hôtel Royal. Afgiften är 100 kr. pr mån. Vidare efter hänvändelse till köksmästare Jaquet. Grand Hôtel.

BILDAD FLICKA ej under 25 år, hurtig och gladlynt önskas som hjälp och sällskap i tjänstemannafamilj i stad. Fritt vivre och någon lön. Betyg och foto önskas. Svar till »Glad och arbetsam» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad flicka

ordentlig och pålitlig, skicklig i sömnad, villig att deltaga i städning och servering samt i allt vara husmors hjälp, erhåller plats i godt hem i Stockholm. Jungfru finnes. Sökande som äfven är kunnig i matlagning har företräde. Svar, innehållande betygsafskrifter, märkt »Duglig familjemedlem», Iduns exp.

Bättre flicka

ord. sparsam, kunnig i matlagn., bakn. o. öfriga inom ett hem förek. görom., villig att ensam sköta en köksas sysslor, erh. 15 jan. plats i liten fam. (4 pers.) i Dalarne. Barnhusa finnes. Alla nut. bekv. Svar märkt »Herrgård 1918», Iduns exp.

En bättre tjänarinna,

helst kokerska, som vill tjäna ensam i 2 pers. hushåll, erhåller plats i familj. Svar med betyg, foto och löneanspråk till fru kapten Carlsson, Ronnebygatan 44, Karlskrona.

Barnfröken

får plats genast i familj på landet i Dalarne. Vidare upplysningar genom Fru Elsa Thors, Björbo. Rikst. 7.

Hushållsfröken,

väl kunnig i matlagning, villig att sköta ensamjungfrus sysslor, sökes. Svar Allm. Vasa 8, Riks Öst. 10.

Husföreståndarinna.

För familj i Göteborg, där husmodern är sjuk, önskas snarast en med stadshushåll fullt förtrogen medelålders husföreståndarinna. I familjen finnas 4 barn i åldern 6 till 13 år samt tvenne jungfrur. Sökande bör vara försedd med goda rek., vara barnkär och något musikalisk. Fördelaktiga villkor kunna påräknas. Svar med foto till »Husföreståndarinna 1918», Iduns exp.

Plats som föreståndarinna

för fortsättningsskolan för flickor (den s. k. Hushållsskolan) å Östads Barnhus blifver ledig den 1 februari 1918 och sökes före 15 januari 1918. Fordringar: att kunna förestå ett landthushåll och undervisa flickor i åldern 15—18 år i allt som därtill hörer samt i öfrigt leda flickornas uppfostran. Sökande skall hafva ett jämnt och godt lynne.

Vidare upplysningar lämnas kompetent sökande under adress:

ÖSTADS BARNHUS,
Mjörnsjö.

PLATSSÖKANDE

UNG, BILDAD FLICKA önskar sysselsättning såsom hjälp och sällskap i finare hem. Villig betala om så erfordras. Kunnig i handarb. o. något sömnad. Sv. t. »Snarast», Iduns exp.

UNG, något sjukvårdskunnig flicka önskar på nyåret plats som sällskap och hjälp åt sjuk familjemedlem. Någon lön önskas. Svar märkt »19 år», Iduns exp. f. v. b.

UNG, BILDAD FLICKA önskar i midten af jan. komma i treflig familj för att mot fritt vivre vara husmor till hjälp och få lära ett hems skötande. Svar till »Verklig familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

EXAM. KVINNLIG SJUKGYMNAST med fina betyg samt praktik från hälsobrunn önskar plats, helst i början af nästa januari. Svar märkt »Sjukgymnast 1918», Kiosken, St. Teatern, Göteborg.

UNG, BÄTTRE FLICKA önskar på nyåret plats i finare familj såsom sällskap och hjälp för husmodern. Tacksam för svar till »Familjemedlem 1918», Iduns exp. f. v. b.

18-ÅRIG FLICKA, villig och arbetsam, van vid husliga göromål, önskar inst. jan. plats att tills. med husmoder sköta hemmets sysslor. Sv. till »Familjemedlem», Tomelilla p. r.

DAM, sjukgymnast, språkkunnig, kunnig i maskinskrifning, önskar plats hos bildad dam som sällskap och lektris under förmiddagen 10—1. Svar till »50», Iduns exp.

KINDERGARTENLÄRARINNA med praktik och utbildning i spädbarnsvård önskar plats på anstalt. Svar märkt »Januari 1918» till Iduns exp.

FLICKA med de bästa rek., kunnig i matl., syltn. konserv., såväl gröfre som de finaste bakverk, handarbete och sömnad, söker plats. Sköter med ordning och omtanke sitt arbete. Svar till »Maja», Likenäs p. r.

EN BÄTTRE FLICKA, van vid sjukvård och husliga arbeten, handarb. och något musikalisk, söker plats hos ensam sjuk eller frisk dam. Lön önskv. Svar till »Elsa, nyåret 1918», Iduns exp.

24-ÅRIG norrländska önskar på nyåret plats i bättre familj på landet större landtegendom e. d. i södra eller mellersta Sverige. Är kunnig i enklare sömnad och handarbeten och villig deltaga i förekommande göromål. Vid lön fästes mindre afseende, mera vid ett vänligt bemötande. Tacksam för svar till »Familjemedlem» Iduns exp. f .v. b.

Allm. Svenska Sjuksköterskefören. Sjuksköterskehem,
Katrinavägen 9 B, Stockholm.
Rikstel. 94 27. Allm. 318 97.
Filial och sjuksköterskehem Ljusdal, Riks. 24. Utsänder exam. sjuksköterskor dygnet om till alla slags sjukvård, vikariat och fasta platser.

20-årig flicka

önskar i midten af jan. komma i finare familj i mellersta Sverige för att delt. i husliga göromål. Kunnig i matlagning och bakning, kläd- och linnesömnad samt handarb. Musikalisk. Fritt vivre och helst någon lön önskas. Svar till »Familjemedlem», Gåvetorp p. r.

Hushållerskeplats

önskas af stadgad, van och kunnig flicka i mindre, allvarligt hem. Vidare gm kyrkoh. H. Gidlund, Häggdånger

27-årig bättre flicka,

kunnig i sömnad, önskar plats i januari som barnfröken; gärna småbarn. Svar märkt »Goda rekommendationer, Mölle p. r.

En 20-års flicka,

som genomgått 1-årig kurs vid Uppsala hushållsskola och en kurs vid Tärna folkhögskola samt under 3 mån. förestått mindre hushållsskola i prästgård, söker plats hos äldre dam i Stockholm eller dess omnejd fr. den 1 nästa febr. för att sköta hushållet och såsom sällskap. Svar till »20 år», Kristdala p. r.

Ung lärarinna

önskar mot fritt vivre plats i familj under tiden 15 jan.—1 mars. Är villig deltaga i hvarjehanda göromål. Läser gärna med barn i de första skolåren. Svar märkt »22 år», Iduns exp.

En bildad tysk flicka

af god familj, 19 år gammal, musikalisk och kunnig i franska och engelska språken, söker anställning i bättre familj som sällskap och hjälp samt till undervisning i språk och musik. Svar till Carl Johansson, Enköping. Riks 1 93.

Förlofvad flicka.

25 år, önskar efter nyår komma i familj på landet eller prästgård för att lära hushåll och ett hems skötande. Svar motses under adr. »J. S.», Allm. Tidn.-kont., Stockholm.

Ung, bildad flicka

af god familj, kunnig i alla i ett hem förekommande göromål samt sömnad, önskar plats som hjälp och sällskap hos äldre, barnlös familj eller ensamstående dam. Svar till »Bästa betyg och referenser», Svenska Telegrambyrån, Örebro.

Plats att sköta skolhushåll

önskas till vårterminen. Svar till »Skolhushåll» Allm. Tidn.-kont. Upsala.

Ung, mycket barnkär flicka

önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Är kunnig i litet af hvarje såsom enkel matlagning, någon sömnad o. d. Vill anses som familjemedlem. Svar till »Husmors hjälpreda», Sydsvenska Annonsb., Helsingborg.

Ung, bildad flicka

af god familj, kunnig i alla i ett hem förekommande göromål samt sömnad, önskar på egen hand förestå ungherres eller änkemans hushåll. Svar till »Bildad flicka», Svenska Telegrambyrån, Örebro.

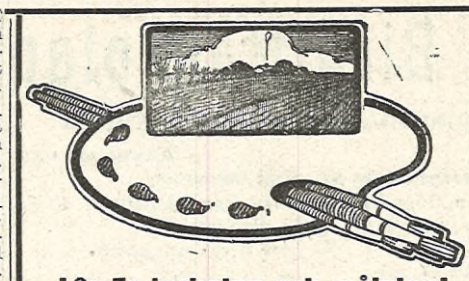

Lär Er teckning och målning!

Inga ämnen torde vara mera intressanta och tacksamma att studera än teckning och målning, ty varje person äger större eller mindre anlag härför, ehuru dessa anlag först i och med lämplig undervisning komma till sin rätt. Dessutom är kunskap i frihandsteckning och målning av oskattbart värde för alla, ehuru i synnerhet för varje tekniker, yrkesman, klichétecknare och annonsör. Ett säkert öga och en säker hand samt förmågan att skarpt iakttaga äro för mången lika oumbärliga som de egentliga fackkunskaperna

Ämnar Ni lära Er teckning eller målning, bör Ni genom att deltaga i vår undervisning pr korrespondens skaffa Er de nödvändiga kunskaperna. Eder ålder, boningsort eller nuvarande sysselsättning utgöra ej något hinder vid vår undervisning. Avgifterna äro låga. Betalningsvillkoren synnerligen förmånliga. Lärotiden obegränsad. Skriv därför redan i dag efter prospekt genom att ifylla bredvidstående kupong och sänd den i öppet kuvert, frimärkerat med 4 öre!

HERMODS Korrespondensinstitut
Österg. 53 B. Dir. H. S. Hermod, Malmö.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida tre illustrerade prospekt för det yrke eller den kurs, framför vilken jag markerat ett kors (×).

Frihandsteckning	Elektr. maskinistk.
Penneteckning	Elektr. montörkurs
Landskapsteckning	Ångmaskinistkurs
Landskapsmålning	Lantbrukskurser
Akvarellmålning	Realskolekurser
Pastellmålning	Studentkurser
Porträttmålning	Juridiska kurser
Boklöringskurser	Tyska språkkurser
Kontorislkurser	Engelska språkkurs.
Stenografkurs	Franska språkkurs.
Byggmästarekurs	Ryska språkkurser

Namn .....
Adress .....
Idun 7 b 23/12 *17.* .....

En frisk och rask 19-årig flicka

från landet, som genomgått folkhögskola och kurs i matlagning, önskar plats i medio af nästa månad hos bildad familj att gå frun tillhanda och deltaga i hvarjehanda husliga göromål. På lön fästes inget afseende men desto mera på ett humant bemötande samt att få anses som familjemedlem. Svar emotses tacksamt till Elsa Malmborg, Gunnarps stom.

Ung, kv. Gymnastikdirektör

önskar plats i familj. Svar till »Januari», Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

DAM SOM I VÄNTAN PÅ NEDKOMST värderar trygg och god vistelse erbjudes inackordering och vård. Läget tyst och ogeneradt. Soligt rum. Läkare finnes på platsen. Svar märkt »Hemtretnad», Iduns exp. f. v. b.

För dennyfödde.

Komplett utstyrsel, 3 omg. 21 präktiga plagg, stor modell hemsömnad af uteslut. bästa material. Förord af läkare. Särd. praktisk. Pris p kartong Extra elegant 18 kr. Säng linne, stort och präktigt med vackra brodyr 10 kr. pr omg. Mössor, mycket vackra, 1:50 pr st. Allt förstklassigt! Fru Caspersson, 3 Järntorgsgat., Örebro.

Svenska kvinnor

Viljen I ha adresser på personer, som kunna bistå Er med arbete på de mest skilda områden — viljen I veta, hur Ni själfva eller Edra döttrar skola finna ett godt och lönande yrke samt hvar utbildning för olika yrken står att få — köp då Kvinnligt Yrkesregister. Ny årgång, nu utkommen, finnes i boklådorna samt å Kvinnligt Yrkesregisters expedition, Vasagatan 50. Pris 2 kr. Porto till landsorten 20 öre.

Nu är utkommen i bokhandeln från Björck & Börjessons förlag:

HONORÉ DE BALZAC
Äktenskapets Fysiologi

eller eklektiskt-filosofiska betraktelser öfver lyckan och olyckan i äktenskapet.
Pris 5 kr. Inb. i fint halffranskt band 7 kr.

Äktenskapets Fysiologi af den mest berömde skildraren af franskt lif och en af världens förnämsta författare, den snillrike romanförfattaren Honoré de Balzac, är helt säkert icke blott en af de till sitt åskådningssätt anderikaste utan äfven kvickaste böcker, som skrifvits på något språk. Öfverflödande af humor och satir, skildrar författaren, måhända en af de djupaste kännare af människonaturen som någonsin funnits. äktenskapets hela väl och ve, dess löjen och tårar, beständighet och äfventyrligheter, men först och främst den kvinnliga »inkonsekvensen» och den listiga politik, som utvecklas i striden om herraväldet inom det lilla rike. som omfattas af hus och hem. De många ur verkligheten gripna dragen och roliga anekdoterna samt de, allt efter omständigheterna, än allvarliga och djupa, än uppsluppna och uddiga, men alltid spirituella betraktelser, som fogas till dem, göra boken till en lika underhållande som roande läsning och ha trots de 85 år, hvilka förflutit sedan den skrefs, åt densamma bevarat en friskhet och aktualitet, som om den skrifvits i den dag som är.

Husmödrar!

Köp torkade rönnbär till marmelader, geléer, bakverk m. m. för vinterbehof.

Tjäders Fröhandel,
1 Stora Nygatan och 7 Oxtorgsgatan,
Stockholm 2.

Nyhet!
MÖNSTERBOK
utgiven av
Augusta Abrahamsson

innehållande olika mönster i modern stil för vit brodyr. 32 sidor. Pris 1:50 hos bok- och pappershandlare samt hos utgivarinnan, Holländaregat. 26 A, Stockholm V.
Riks V. 978. A. T. V. 481.

HVEM VILL TAGA EN VÅLARTAD, frisk och rar 7-årig gosse utan hem som sin egen? Svar till »God uppfostran», Iduns exp. f. v. b.

Crême Alma,

mot röda näsor, döljer rodnaden och återställer huden i normalt skick. Blekande och lifgifvande. Pris 5 kr. + porto.

Crême Rhodos,

mot pormaskar, oren, fet hud och små kvisslor. Pris 3 kr. + porto.

Maria Enquist,
Institut för skönhetsvård och plastiska operationer.
Biblioteksgatan 6—8, Stockholm.
Råd gifvas kostnadsfritt och förfrågningar besvaras af mig.

Ett år af enastående betydelse i världens historia ingår.

Att under år 1918 blifva *väl och snabbt* underrättad om *världshändelserna,* få dem framställda i deras *sammanhang,* så att både orsaker och följder klart framstå, samt att erhålla dessa framställningar i en *öfverskådlig, njutbar* och *behaglig form* — det torde vara önskemålet för hvarje tidningsläsare.

Dessa önskemål uppnås bäst genom prenumeration på

NYA DAGLIGT ALLEHANDA

N. D. A. har sträfvat att göra sig förtjänst af den svenska intelligenta allmänhetens växande intresse ej blott genom att skaffa sig de bästa redaktionella förbindelser och genom vederhäftighet och elegans i framställningssättet, utan ock genom *en redaktionell hållning af fasthet och pålitlighet*... .. ..

Med uppmärksamhet och sympati följer tidningen alla teoretiska och praktiska tidsströmningar och sträfvanden, som kunna vara af verkligt värde för utveckling och framsteg. Den bekämpar själfsvåld och laglöshet lika energiskt som den hyllar nyttigt arbete och ordning.

Politik, jordbruk, industri och *kulturfrågor* af alla slag behandlas i N. D. A. af de skickligaste och sakkunnigaste författare, som stå att få. I öfvertygelsen om att andliga och sedliga krafter äro af-örande för de enskildas och folkens välfärd, ägnar N. D. A. särskild uppmärksamhet åt det *sociala* och *kyrkliga uppryckningsarbete,* som för närvarande pågår i vårt land.

Skärpta postala bestämmelser lägga tyvärr innevarande år hinder för den samprenumeration, som tidigare kunnat göras å vår tidning och Svensk Kyrkotidning, men vi hoppas, att båda tidningarnas vänner skola fortfarande finna sig behöfva dem och prenumerera på hvardera särskildt.

Tidens dyrhet och besvärlighet har nödgat hela den svenska pressen till prisförhöjningar, som vi dock för vår del sökt hålla inom gränser, som torde anses måttfulla. N. D. A:s prenumerationspriser för 1918 äro:

Stora upplagan,	helt år	24:—	Nationalupplagan,	helt år	12:—
„ „	halft år	13:50	„	halft år	6:75
„ „	kvartal	7:—	„	kvartal	3:50
„ „	månad	2:50	„	månad	1:25

Allt inklusive hembärings- och postporto.

Dessutom tillhandahållas åt lösnummerköpare i hufvudstaden och åt prenumeranter i landsorten *Kvällsupplagan* (till samma pris som St. u.) samt expressupplagan Klockan 12, hvarvid är att märka, att den sistnämnda ej gör anspråk på fullständighet, utan blott bringar de färskaste förmiddagsnyheterna.

Kvällsupplagan däremot är fullständigaste och snabbaste nyhetstidning.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg 62, Stockholm. S T. 8301.
För behandling af stödje ochrörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbningar.

Doktor Heüman
Kungsportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
Elektrisk behandling
för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik
medför enligt kungl. majests medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson: adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. *Kapten J. Thulin, LUND.*

Göteborgs
Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Jan.
Begär utförligt prospekt!

Hår- vatten för erhållande af mjuk och kraftig hårväxt (världsfabrikat).
Pris kr. 4,90 och 5,50 + porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, Drottninggr. 21. Sthlm.

Majorskan Edmanns
Ideale-crème
dagligen använd gör ansiktshuden mjuk och sammetslen och är säkert medel mot nariga, röda och spruckna händer. Pris 2,50.
I Parfym- och Kemikaliehandlar.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår, som förhindrar håraffall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorgsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikstel. Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

VARDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

Lefnadstolkningar
utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och -år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.
ASTROLOG WILH. LEIDNER,
Strömgatan n:r 10, Kalmar.

Jungfrun flyttar!
Jag får sköta hemmet själf!
Men hvad gör det, när jag har
Mitigen
SALVCRÈME, som skyddar min hud under arbetet i hushållet.

S:ta Birgittaskolan

REGERINGSGATAN 19—21, STOCKHOLM
Allm. telefon 5190 **Rikstelefon 141 08**
Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, barnkläder, Konstbroderi, Spetssöm, Filet ancien.
Föreläsningar: Comtesse G. och *Fru Ellen Nordenstreng.*

Anmälningar dagligen 10—5
Prospekt på begäran.
Ny kurs börjar 15 januari.
Emmy Kylander.

Birgitta-Skolan

Beridarebansgatan 17,
börjar den 15 januari sin 16:de termin i klädsömnad, linnesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling etc.
Praktisk och teoretisk kurs i väfning med början den 1 februari.
Betyg efter genomgångna fullständiga kurser. 3 frielevplatser.
Prospekt på begäran.
Riks 180 63. Allm. 41 48.
Elisabeth M. Glantzberg.

Strängnäs Husmoderskola.
13:de arbetsåret. Vårterminen börjar den 25 januari. Grundlig och praktisk undervisning. Prospekt och referenser gen. Fru M. Braune, Strängnäs. Allm. tel. 98.

Elfkullens Husmodersskola
Jemshögsby börjar sin väfkurs 15 jan. Undervisning i finare och enklare matlagning, bakning, konservering, jämte väfnader, linne- och knutsöm, knyppling m. m. Prospekt mot dubbelt porto.
Selma Gustafsson,
föreståndarinna.

Lektioner i Linnesömnad,
Kurser på 2, 4 eller 8 veckor.
Enstaka lektioner efter öfverenskommelse. För elever kan rum anskaffas.
Karin Egnér.
R. T. 35 30. **Sibyllegatan 36, Stockholm.** **A. T. 210 04.**

Elisabeth Östmans Husmoderskurs.

Grundad år 1902.
Kursen för unga, bildade flickor, som omfattar 3 1/2 mån., börjar torsdagen den 24 jan. 1918 kl. 12 midd.
Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND,
Stockholm, Klarabergsgatan 40, 5 tr., hiss.
Rikstelefon 20 35. Stockholmstelefon 93 02.

Willys-Overland
TRADE MARK REG.

Automobiler

tillverkas i följande modeller:

4-cyl. 25 hkr. 2 och 5-sitsiga
4-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 45 hkr. 6-sitsiga och

försedda med karosserier av olika slag och elegans. *Avtagbara Limousiner, Kupéer* och *Turistvagnar.*
Overland-bilarna äro lätta och kraftiga, detta innebär liten bränsleåtgång och litet gummislitage.
De kunna köras med bensin, bensol eller träsprit och hava alla *Elektrisk start* och *belysning,* vilket numera är absolut tillförlitligt.
Willys Overlands fabrikation är 200,000 kompletta automobiler per år.
Denna sorts massfabrikation innebär, förutom materialkontroll och absolut passande reservdelar, *billigt pris,* d. v. s. *valuta för pengarna.*
Automobiler finnas på lager hos ensamförsäljaren för Sverige,

RICH. F. BJÖRKMANS
MOTOR A.-B.
STURESATAN 36 - STOCKHOLM

The Willys-Overland Company, Toledo, Ohio, U. S. A
Tillverkare af Overland automobiler och lätta lastbilar

Fröknarne Kugelbergs
Konvalescenthem för Barn,
OLOFSFORS
vid Dala-Husby, 17 km. från Hedemora. Referenser: Doktor *Erik von Bahr,* Uppsala. Prospekt sändes på begäran. Postadr.: Olofsfors pr Dala-Husby. Rt Dala-Husby 8. ***Karin o. Ulla Kugelberg.***

Konstnärliga Jul- och Nyårsbrevkort

efter originaler af *Jenny Nyström, Einar Nerman, Signe Aspelin, Maj Lindman-Jan, Hildur Söderberg, Nils Kjellberg* m. fl. Säljas hos Bok- och Pappershandlare.
Obs.! Samtliga dessa kort äro å adress-sidan märkta
Axel Eliassons Konstförlag, Stockholm.

Babykorgen kr. 25: —
(Mont. skär eller blå.)
Babylådan Kr. 15: —
Såväl låda som korg innehålla fullständig utstyrsel för späda barn. Allt välsydt och af bästa kvalité.
Sändas mot efterkraf.
Hälsingborgs Linneutstyrselaffär
Malmö. Rikstel. 4812. Malmö.

En kärkommen JULKLAPP för alla barn är Barnskrivpulpeten
Hopfällbar och ställbar i olika höjder — Pris fernissad Kr. **18,00**
Strykbräden, Trappstegar, Trappstolar, Köks-stolar
Begär prisuppgift
Rönneådalens Aktiebolag
Stockamöllan Tel. 5.

Barnsköterskekurs

vid Flensburgska Vårdanstalten för späda barn i Malmö börjar den 1 mars 1918. Kursen är ettårig. Ansökningshandlingar torde insändas snarast och senast före nästkommande januari månads utgång till Anstaltens öfverläkare. För antagning till elev fordras med läkarebetyg styrkt godt hälsotillstånd, fyllda 18 år och elementarskoleutbildning eller motsvarande skolbildning (betygsafskrift) samt rekommendation af två trovärdiga personer.
Afgiften, 150 kr., erlägges vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas af Husmodern.
ÖFVERLÄKAREN.

Norrlandsgatan 16, Stockholm.
Allm. tel. 9815.
Ny termin med såväl förmiddags- som aftonlektioner börjar 15 jan.
Klädsöm (äfven mönsterritning och tillskärning efter erkänt bästa metod) linnesöm, barnkläder, konstbroderi, knyppling m. m.
Anmälningar mottagas i skolan hvarje dag 1—3 e. m. samt andra tider pr allm. tel. Råsunda 266.
Prospekt på begäran.
ELSA WALLMARK,
Lärarinna i S:ta Birgittaskolan 1911—1917.

Gosskola.
Rektor Laurells Skolhem
i Värmland rekommenderas. Godt hem samt effektiv enskild undervisning t. o. m. Ring I. Äfven rekreationshem för klena och veka individer.
Telefon- o. Postadress: *Nässundet.*

Grått Cheviot-Strumpgarn
säljes i mindre poster mot postförskott till kr. 13:80 pr kg. Garnprof mot 10 öre i frimärken. Kristinedals, Lidköping.

JULKLAPPS-BOKEN
framför andra
En underbar, världsfrämmande bok, till vilken hundratusentals tyska läsare och framförallt läsarinnor tagit sin tillflykt särskilt under krigsåren för att söka glömska av dessas bittra prövningar.

Helgonet och narren

Av
Agnes Günther.
Övers. fr. **40:de** tyska uppl. (**150:de** tusendet).
I två delar.
Pris pr del: häft. 5.75, klotb. 7.75.
»En av de skönaste böcker jag läst under hela mitt liv.»
P. S. Keller, Freiburg.
»Jag känner blott en skriftställarinna, som på ett liknande sätt förstår att inväva mystiken i sina böcker — Selma Lagerlöf.»
Förf. Sophie Charlotte von Sell.
OBS.!
Ett 8-sidigt prospekt om denna bok är tillgängligt gratis hos bokhandlarna eller direkt från
J. A. Lindblads Förlag, Uppsala.

Skånska Handelsbanken.
Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: Arsenalsgat. 9.
Filialer: **Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.**
Utlyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Stockholm 1917.